

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 9.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelci: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokončkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz K. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Največja zbirka mesečno 18.—
za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 9, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuove conquiste nel settore tunisino

Puntate nemiche respinte — Forte attacco contro i porti di Bona e Philippeville — Un incrociatore inglese colpito nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 dicembre 1942-XXI il seguente bollettino di guerra n. 931:

In Cirenaica una puntata di mezzi corazzati avversari è stata decisamente respinta. Aerei britannici, nel corso di tentate azioni di mitragliamento sulle nostre linee, venivano intercettati dalla caccia germanica che senza proprie perdite distruggeva 7 apparecchi, un altro precipitava al suolo colpito dall'artiglieria di unità terrestri.

Nel settore tunisino, in rinnovati combattimenti di carattere locale, abbiamo esteso la nostra occupazione.

Una formazione di nostri bombardieri ha condotto un forte attacco notturno contro i porti di Bona e Philippeville centrandone depositi e banchine, navi alla fonda sono state pure danneggiate dalla aviazione tedesca.

Sul Mare Ionio, velivoli avversari, erano affrontati da nostri cacciatori e costretti invertire la rotta.

Il nemico ha compiuto nel tardo pomeriggio di ieri una nuova incursione su Napoli provocando danni sensibili nella

zona portuale e nel centro della città. Le perdite accertate fra la popolazione civile sono di 57 morti e 138 feriti. Nostri cacciatori levatisi in volo abbatterono tre quadrimotori, dei quali uno precipitava in aperto mare a sud di Capri, un altro nel Golfo di Castellamare di Stabia, ed il terzo nei pressi di Vallo di Lucania. I dieci aerei statunitensi componenti l'equipaggio di quest'ultimo sono stati fatti prigionieri. Due altri velivoli risultano abbattuti dalle batterie contro-aeree validamente intervenute. Un nostro caccia è andato perduto e il pilota è rimasto gravemente ferito.

Alcune bombe venivano sganciate la notte scorsa nel territorio della provincia di Frosinone, nei dintorni di Torino e nella Valle d'Aosta. A Torino le artiglierie della difesa hanno centrato un apparecchio che è caduto presso Fossano (Cuneo); un sottufficiale dell'equipaggio è stato catturato, lievisimi danni.

Nel Mediterraneo, un nostro sommergibile attaccava una squadra navale nemica composta di due incrociatori e due cacciatorpediniere, colpendo un incrociatore.

Hitlerjevi voščilni brzojavi v Rim in Tokio

Ob prvi obletnici japonske intervencije — Radijski poslanici zunanjih ministrov grofa Ciana in Ribbentropa

Rim, 11. dec. s. Ob priliki obletnice podpisa zavezniškega pakta med Italijo, Nemčijo in Japonsko, je Hitler poslal Kralju in Cesarju naslednje brzojavo:

»Ob današnji obletnici podpisa nemško-italijansko-japonskega zavezniškega pakta, prosim Vaše Veličanstvo, da sprejmete moje najbolj odkritosrčne in iskrene pozdrave, obenem z mojim najboljimi voščili za uspeh italijanskega orožja. V trdnem prepričanju, da bomo dosegli skupno končno zmago, izražam istočasno svoje prepričanje, da bosta našina naroda kakor tudi japonski narod po zmagovitih zaključitvi vojne šli srečni bodočnosti naproti.«

Hitler je poslal Duceju naslednje brzojavo:

»Današnji dan, ko se spominjamo obletnice podpisa zavezniškega pakta med silami Osi in japonskim imperijem, se obrača moja misel k Vam in fašistični Italiji v zvestem tovarištvu in prisrčnem zavezništvu. V zgodovini se zmaga vedno namenejo istim narodom, ki se v borbi za pravičen ideal proti preživetemu svetovnemu redu upajo boriti do zadnjega. Na ta način bodo Nemčija, Italija in Japonska izble zmagovite iz te odločilne borbe. V tem nepopravljivem prepričanju Vam pošiljam, Duce, tudi ob tej priliki svoje najbolj prisrčne pozdrave.«

Berlin, 11. dec. s. Hitler je poslal japonskemu Cesarju naslednje brzojavo:

»Ob obletnici, ko se Nemčija, Japonska in Italija svačeno sklenile boriti se v tesnem bratstvu v orožju do končne zmage v vojni, katero sta jim vsilili Amerika in Anglija, želim poslati Vašemu Veličanstvu svoje najbolj iskrene pozdrave. Želim omeniti ob tej priliki slavno vojaško dejanje zavezniških oboroženih sil, ki so jamstvo za našo zmago in za srečno bodočnost naših narodov.«

Hitler je poslal japonskemu ministrskemu predsedniku Toju naslednje brzojavo:

»Ob današnji obletnici, ko so sile trojnega pakta, zedinjene v tesnem bratstvu v orožju v borbi za nov in pravičen svetovni red, pošiljam Vaši Ekselenciji svoje najbolj iskrene pozdrave. Slavni uspehi, doseženi v tem letu od zavezniških oboroženih sil proti skupnemu sovražniku, so najbolj gotovo jamstvo, da bo Evropa kakor Vzhodna Azija v borbi proti anglosaskemu izzivanju, kronana s končno zmago sil trojnega pakta. V tem nepopravljivem prepričanju Vam pošiljam, Ekselencija, tudi na današnji dan svoje najprisrčnejša voščila za bodoče uspehe japonskega orožja.«

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je poslal zunanjemu ministru Ciano naslednje brzojavo:

»Pakt, ki je bil podpisan pred letom dni za skupno vojno proti Ameriki in Angliji, je zedinil sile Osi in japonski imperij v bratstvu orožja in neločljive usode. Na današnji spominski obletnici Vam pošiljam, moj dragi Ciano, svoje najbolj prisrčne pozdrave. Istočasno izražam svoje trdno prepričanje, da bo skupna borba sil trojnega pakta odprla najinima narodom in japonskemu narodu pot v varno in srečno bodočnost.«

Poslanica grofa Ciana

Rim, 11. dec. s. Zunanji minister grof Ciano je poslal radijsko poslanico japonskemu narodu ob obletnici vstopa Japonske in Nemčije v vojno proti Ameriki. Grof Ciano je pričel svojo poslanico, omenjajoč besede, s katerimi je Duce v zadnjem govoru v Zbornici fašistov in korporacij označil intervencijo Japonske v vojno absolutno jamstvo za zmago. Zunanji minister je potem poudaril, da trojni pakt, ki je danes močan instrument vojaškega sodelovanja med Italijo, Nemčijo in Japonsko, ni bil podpisan v ofenzivne namene, temveč v namenu določiti bistvene

potrebe treh narodov, ki so ostali brez prostora in zraka, zaprti med hude in skope hegemonije, in te cilje po možnosti doseči s poštenim razumevanjem ter aktivno medsebojno solidarnostjo. Ako ta pojasnjevalni in zaščitni namen ni uspel, je nadaljeval grof Ciano, se je to zgodilo samo zaradi zadržanja anglosaskih sil, ki so trdovratno izgrajevale sleherni možnost za spravo. Skupen je torej v Evropi in na Vzhodu nastanek sedanje vojne, skupni so cilji in skupna trdna volja do zmage. V 12 mesecih po intervenciji beleži Japonska z upravičenim ponosom dolgo vrsto uspehov, ki so gotovo jamstvo za nadaljnji ugodni razvoj vojne na Daljnem vzhodu in za doseg končne zmage.

Končno je zunanji minister omenil svečani poziv, s katerim je Duce zaključil svoj zadnji govor, da se je treba boriti za žive in za bodočnost, toda tudi za mrtve. »Treba se je boriti, da žrtve naših mrtvih ne bodo zaman. Mrtvi nam ukazujejo, naj se borimo do zmage. Mi jih ubogamo!«

Tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop je naslovil radijsko poslanico na japonski narod.

Krivca vojne sta Roosevelt in Churchill

Berlin, 12. dec. s. »Völkischer Beobachter« komentira radijske poslanice zunanjih ministrov trojnega pakta in piše med drugim, da ni doslej v zgodovini prokletstvo vojne odgovornost je nikdar tako hudo in nedvoumno bremenilo vestj dveh poedincev, kakor je to danes primer pri Rooseveltu in Churchill. Zlasti Roosevelt je v tem primeru prišel že v pregovor, tako pri prijateljih kakor sovražnikih, saj ga označujejo za moža, ki je pripravil konflikt, in sicer konflikt, ki se je izkazal kot škodljiv interesom ameriškega naroda. Churchill pa je vse svoje politično življenje porabil za to, da je zbiral sovražnike Nemčije s svojimi govori, spisi in deli.

List »Börsen-Zeitung« piše v isti zvezi: Roosevelt si je vedno prizadeval, da je »pustil delati« žrtve svojih roparskih spekulacij vse dotlej, dokler se niso prizadele države znašle na robu propada, da je potem lahko prešel v odkrito borbo, ki je njegovi taktiki razbijanja sil prispomogla k uspehu. Rooseveltova politika se je kazala v formuli: »prisiliti sovražnika, da vstopi v vojno v določenem roku, kakor to želi glavni stan ameriških oboroženih sil.« Pred letom dni pa je Japonska prva porušila ta papirnati grad ameriških utvar.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« proučuje že več let znano Rooseveltovo taktiko, ki je Japonsko in sile Osi prikazoval kot napadalce, nakar pripominja, da so samo nezasišani in stalna Rooseveltova izzivanja na Pacifiku na eni in na Atlantiku na drugi strani, prisilila sile trojnega pakta, da so se uprle in razkrinkale edinega resničnega napadalca, namreč despota Bele hiše. Naloga sil trojnega pakta je sedaj, zaključuje list, da, slednjič popolnoma zruši to politiko vojnih hujstev.

Odmevi v zagrebških listih

Zagreb, 12. dec. s. Pod velikimi naslovi, ki pojasnjujejo politično in vojaško silo trojnega pakta, objavljajo listi radijske poslanice grofa Ciana, Ribbentropa in ministra Tanija o priliki prve obletnice vstopa Italije in Nemčije v vojno proti Zedinjenim državam. V svojih uvodnikih pa listi komentirajo sijajne zmage trojnega pakta, katerih namen je, da zajamčijo narodom mir in varnost njihovega življenjskega prostora ter osvoboditev iz plutokratskega suženjstva.

Ankara, 12. dec. s. Predsednik republike je odšel na inspekcijsko potovanje v Srednjo Anatolijo.

Nove pridobitve na tuniškem odseku

Sovražni napadi odbiti — Močen napad na pristanišči Bono in Philippeville — V Sredozemlju zadeta angleška križarka

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. decembra naslednje 931. vojno poročilo:

V Cirenaiki je bil sunek sovražnih oklopnih vozil odločno odbit. Britanska letala so med poskusnimi napadi z obstravljanjem in bombardiranjem naših črt prestregli nemški lovci, ki so brez lastnih izgub sestrelili 7 sovražnih letal. Neko nadaljnje letalo je strmoglavilo na tla, zadeto od strelav topniških edin.

Na tuniškem odseku smo v novih spopadih krajevnega značaja razširili naše zasledbe.

Oddelek naših bombnikov je izvedel močan nočni napad na pristanišči Bono in Philippeville, pri čemer so bili zadeti skladišča in pomoli, medtem ko je nemško letalstvo poškodovalo tudi zasidrane ladje.

Na Jonskem morju so naši lovci napadli sovražna letala in jih prisilili k vrtnitvi.

Sovražnik je večkrat pozno popoldne ponovno napadel Napoli ter povzročil obšutno škodo v pristaniškem okraju in mestnem središču. Med civilnim prebivalstvom ugotovljene zube znašajo 57 mrtvih in 138 ranjenih. Naši lovci, ki so se dvignili v zrak, so sestrelili tri štirimotorna letala, od katerih je eno strmoglavilo na odprtem morju južno Caprija, druga v zalivu Castellamaro pri Stabiji in tretje v bližini Ballo di Lucania. 10 severnoameriških letalcev, ki so tvorili posadko tega poslednjega letala, je bilo ujetih. Profiletalske baterije, ki so krepko nastopile, so sestrelile še dve nadaljnji letali. Izgubljeno je bilo neko naše lovsko letalo, čigar pilot je bil hudo ranjen.

Pretoklo noč je bilo dvržnih nekaj bomb na ozemlju pokrajine Frosinone, v okolici Turina in v Valle d'Aosta. Obrambno topništvo je v Turinu zadelo neko letalo, ki je padlo na tla blizu Fossana (Cuneo); en podoficer posadke je bil ujet. Škoda je bila zelo lahka.

V Sredozemlju je neka naša podmornica napadla sovražno pomorsko eskadro,

sestavljeno iz dveh križark in dveh rušilcev, ter je zadela eno križarko.

Zmagovite akcije naših čet v bojih ob Donu

S fronte ob Donu, 11. dec. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Na fronti, ki jo drži »Armia« (Italijanska vojska v Rusiji), se je udeleževanje patrolj te dni skoraj neprekinjeno nadaljevalo. Ni manjkalo sovražnih poizkusov za prekradenje Dona na več točkah, toda povsod so bili ti poizkusi preprečeni v kal. V nekem delu fronte, kjer je sovražnik posebno pristiskal, je naše topništvo potopilo eno ladjo. Neki oddelek, ki je dvakrat napadel naše črte ob podpori topništva in moznarjev, je bil potekel od protinapadu z občutnimi izgubami za sovražnika. Posebno aktivno je bilo naše letalstvo, ki je bombardiralo važna središča v zaledju, motorna sredstva in vozila ter obstrlevalo s strojnimi sovražne postojanke pred našimi črtami. Maksimalna temperatura v odseku Armira je 2 stopinji nad ničlo. Na tem odseku torej ni kakega izrednega mraza.

Tuniški Italijani prispevajo k zmagi Osi

Rim, 11. dec. s. V Tunisu prebivajoči Italijani so bili poklicani pod orožje te dni, da opravijo službo pri naših Oboroženih silah. Je znatno število sinov Velike Italije, ki jim je tako izpolnjena vroča želja pomagati pri obrambi domovine, prispevati z najboljšimi močmi k zmagi Osi. Hrabrim našim rojakom pozdrav vsega naroda.

Odločen demanti drzne angleške laži

Rim, 11. dec. s. Poročilo glavnega stana Oboroženih sil je obvestilo 4. decembra o torpediranju in potopitvi bolniške ladje »Citta di Trapani« z ugotovitvijo izgub.

Ogromne sovjetske izgube

Z najvišjimi sovražnimi izgubami razbit močen sovjetski napad južno od Rževa — Sovjeti so samo v tej bitki izgubili 170 tankov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Nemške, italijanske in rumunske čete so s podporo oddelkov strmoglavnih letal v južnem odseku vzhodne fronte odbojno večkratne sovražnikove napade z izgubami za nasprotnika.

S pritegnitvijo novih sil so Sovjeti južno od Rževa začeli nov velik napad proti nemški fronti. Z uporabo izredno močnih oddelkov pehote in oklopnega orožja so skušali prodreti nemško fronto, toda napad se je sesul ob najvišjih sovražnih izgubah. Edinec kopne vojske in letalstva so uničile v teh bojih 170 sovražnih oklopnih voz, od teh 127 samo v odseku ene pehotne divizije.

Nadaljnjih 36 tankov je sovražnik izgubil južno od Toropca, kjer lastni napadi napredujejo ugodno. Obkoljene sovražnikove sile so bile kljub vsem razbremenilnim poizkusom stisnjene v tesen prostor.

Južno od Rževa je sovražnik izločil ponovni napadi sovražnika.

V Cirenajki je bil zavrnjen sunek angleških oklopnih voz. Pri napadu angleških lovcev ter letalski in topniški obrambi je bilo sestreljenih 8 sovražnih letal.

V Tunisu so nemško-italijanske čete nadaljevale svoje napade. Mostišče južno od odseka Megerde, ki ga je sovražnik žilavo branil je bilo napadeno v naskoku ter njegova posadka popolnoma uničena.

Luke za dovoz v Alžir so bile bombardirane podnevi in ponoči, pri čemer so bile večkrat zadete pristaniške naprave in tamkaj zasidrane ladje.

Nemška podmornica je pred Oranom potopila ameriški rušilec.

Colni za zaščito luk in mornariško protiletalsko topništvo so sestrelili ob norveški in flandrijski obali tri angleška letala. Pro-

tičalsko topništvo je pretoklo noč nad francoskim zasedenim ozemljem zrušilo eno štirimotorno sovražno letalo.

Zoževanje obroča pri Toropcu

Obkoljenih je več sovjetskih divizij, ki si brez uspeha prizadevajo, da bi se rešile

Berlin, 12. dec. Priljubljuje se trenutek, ko bo velika »vreča«, ki so jo stvorili Nemci s svojimi protinapadi v odseku Kalinin — Toropce, popolnoma likvidirana, nakar se bodo lahko objavile podrobnosti temošnjih operacij. Obroč obkolitve se zmanjšuje od ure do ure. Tvorijo ga pehota in tanki, obenem pa zabija nemško poveljstvo na raznih straneh v obkoljeno sovjetsko množico kilne, da sovražnika na ta način razdrobi ter mu vzame vsako možnost za odpor. Tako razcepljene skupine izgubljajo zvezo med seboj ter so na milost in nemilost izročene napadalcem.

Vreča, v kateri so obkoljeni boljševidi je manj obsežna kakor so bile one, ki so jih nemške vojske lani in letos napravile na jugu Harkova, pri Kijevu in pri Bialistoku. To pot ne gre za stotisoče ljudi obkoljenih z vsem njihovim orožjem. Vendar pa je število odrezanih sovjetskih divizij znatno in je njihova predaja nezogibna, kar pomeni hud udarec za vojaško moč Sovjetske zveze. Res je, da si je sovjetsko poveljstvo obupno prizadevalo, da bi rešilo obkoljene čete. Podvzemalo je silovite protinapade, jih ponavljalo dan za dnem in jih ponavljalo še sedaj, dasti so vedno bolj redki in nimajo več prejšnje udarne sile.

Položaj sovjetskih čet je vsega pomilovanja vreden. Duhovno in telesno so ruski vojaki popolnoma strti in predaja jim je dokončno dokazala. Kako nepotrebne in nesmiselne so njihove žrtve. Zlasti pobiti

Slo je za nov člen v dolgi verigi kršenj mednarodnih norm, ki so jih v sedanji vojni zagrešile angleške oborožene sile, ki niso priznavašale zdravstvenim napravam, reševalnim hidroplanom in bolniškim vlakom, in ki so že pred napadom na »Citta di Trapani« brutalno napadle in potopile prav tako druge bolniške ladje. V primeru ladje »Citta di Trapani« je nasprotna propaganda razširila vrsto podrobnosti, ki so prav tako lažne kakor senzacionalne in se je drznila trditi, da je ladja prevažala z znaki Rdečega križa vojne potrebščine, bencin in nafto. Te laži se odločno demantirajo. Ugotavlja se, da je bilo na ladji »Citta di Trapani« izključno samo zdravstveno osebje in sanitarne potreščine.

Vel. Kralj in Cesar sprejel v dar knjigo o Rimu

Rim, 12. dec. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel v avdienci založnika comm. Nella Palombija in novinarja dr. Guglielmo Ceronija, ki sta mu poklonila svojo najnovejšo knjigo »Rim, njegovi posamezni deli in njegova predmetja«. Nj. Vel. Kralj in Cesar je darovalcema izrekel svoje zadovoljstvo.

Poglavnik odlikoval generala Montagno

Zagreb, 12. dec. s. Poglavnik je odlikoval generala Montagno z redom Zvonimirjeve krone I. razreda z meči. Ob izročitvi tega visokega odlikovanja je imel Poglavnik kratek govor, v katerem je izrekel svoje občudovanje nad Fašistično milico in nad hrabrim krvnim doprinosom te milice na hrvaških tleh, pri čemer je poudaril, da s svojim odlikovanjem odlikuje v generalu Montagni vojaka in poveljnika. Slovesnosti izročitve odlikovanja so se udeležile visoke politične in vojaške osebnosti.

Pretoklo noč so oddelki bojnih letal napadli važno pristanišče in gradilišče ladij Sunderland. Nastali so obsežni požari. Pogrešajo dve nemški letali.

V pomorski bitki v noči na 12. decembra so lahke nemške pomorske oborožene sile v Rokavskem prelivu potopile en angleški rušilec in zažgale hitri čoln.

V bojih jugozapadno od Kalinina sta se posebno odlikovala 78. pehotna divizija pod vodstvom generalnega polkovnika Faltysa in oddelek napadalnih topničarjev.

Rusi nadomeščajo izgube s četami iz Perzije

Ankara, 11. dec. Doznava se, da so angleške čete v Iranu zasedle Teheran in nadomestile sovjetsko garnizijo, ki je bila doslej v iranskem glavnem mestu. Angleška zasedba se je opravila ne samo z naraščajočimi izgredi izstradanega prebivalstva, temveč tudi zaradi številnega nenadnega odhoda sovjetskih oddelkov, ki so bili poklicani domov, da bi izpolnili vrzeli, ki so nastale v rdeči vojski po izjavljeni zimski protiofenzivi. Angleži nameravajo, kakor se zdi, z vojaško zasedbo Teherana utrditi odporno črto v severnem Iranu, spriču zmagovitega nemškega napredovanja v zapadnem Kavkazu in možnosti, da nemške skupine lahko spet napredujejo proti jugu.

Krvavo odbiti sovjetski napadi na finskiem odseku

Helsinki, 11. dec. s. Finsko vrhovno poveljstvo poroča: V zadnjih 24 urah so Sovjeti z velikimi silami napadli v južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji. Po silovitih topniških pripravah je nekemu ruskemu bataljonu uspelo doseči finske črte ovir, od koder je bil pregnan in prisiljen umakniti se na izhodnišne postojanke v neredu po dveh urah silovitih protinapadov. Istočasno so bolj severno Sovjeti napadli z manjšimi silami, bili pa so krvavo odbiti. Rusi so izgubili v celoti 120 moč. Na ostalih odsekih fronte nespremenjeno obojestransko udeleževanje majhnih oddelkov. Nad ožino Maaselskaje je finska protiletalska obramba sestrelila en Hurricane in en Tomahawk.

Uspehi rumunskih bombnikov

Bukarešta, 11. dec. s. Po vesteh, ki jih je dobilo vrhovno poveljstvo rumunskih oboroženih sil, rumunsko letalstvo krepko prispeva k operacijam v odseku Dona. V zadnjih tednih so bile rumunske skupine bombnikov do skrajnosti aktivne in so letale brez prestopanja nad sovražnimi črtami, in nad najbolj občutljivimi točkami sovjetske oskrbovalne organizacije, na katere so odvrnile tone zažigalnih bomb. Rumunski lovci, ki so spremljali težke bombni, so sestrelili več sovražnih letal.

Navodila za delovanje OND

Pismo tajnika Stranke predsedniku Dopolavora

Rim, 11. dec. s. V odgovor na neko brzojavo je poslal tajnik Stranke predsedniku OND pismo, v katerem pravi, da je prepričan, da bodo dopolavorježi ponosno služili Duceju, vedno bolj strnjeni v vrstah Stranke. Nadalje pravi tajnik Stranke, da naj ukrep, ki daje zveznim tajnikom zopet pravico prednosti pokrajinskih Dopolavorov, znači pratek novega globokega in obširnega udeleževanja OND, ki je po Ducejevih ukazih močno sredstvo Stranke za telesno in duhovno dviganje italijanskega naroda. Tajnik Stranke navaja potem navodila, katerih se mora predsednik OND držati. Vojno udeleževanje, Dopolavoro, Oborožene sile in autarkija se morajo razvijati z zastavitvijo sil, ki so na višini Ducejevega povelja. Borit se do zmage!

Povsod, kjer je delo, mora biti tudi Dopolavoro. Posebna skrb naj se posveti ustanovitvi in delovanju podjetniških Dopolavorov tako v industriji kakor v poljedelstvu ter Dopolavorov raznih kategorij,

tako da prodre fašistična solidarnost povsod. Učinkovito, toda trezno, kakor zahteva vojni čas, mora biti razvedrilno udeleževanje in sicer ne, kakor, da je samo sebi namen, temveč kot sredstvo dviganja naroda. Negevoati se mora sport v množicah in zlasti sport, ki pripravlja na vojno.

Največji razvoj naj se omogoči kulturnemu in umetniškemu udeleževanju. Podpira naj se umetniško udeleževanje diletantskega značaja, v katerem sta genialnost in velikodušje talijanskega naroda združeni v tako spontan in simpatični manifestaciji. Kulturno delo naj bo obsežno in smotno. Zanimari se ne sme nobena oblika propagande; razširjaj se je kinematografija, ki je moderno vojni sredstvo. Kino naj bo dostopen tudi manj premožnim krogom in zlasti tistim, ki žive daleč od večjih središč. OND mora izvesti Ducejevo povelje, da je treba iti med narod in postati velika fašistična družina italijanskega naroda.

Goreče domoljubje vojnih prostovoljcev

Duce je sprejel predsednika legije „Giulio Cesare“, ki mu je izročil poročilo o delu vojnih prostovoljcev

Rim, 11. dec. s. Duce je sprejel Eugenia Cesarija, poveljnika italijanske legije prostovoljcev „Giulio Cesare“, ki je Duceju poročal o delu legije v vojni in mu izročil naslednji raport, katerega so člani narodnega poveljstva legije na svojem sestanku v Rimu 9. decembra odobrili:

Legija prostovoljcev Italije „Giulio Cesare“ (bivše narodno združenje vojnih prostovoljcev) predlaga ob pričetku leta XXI. naslednje poročilo: 94.845 prostovoljcev iz vseh vojn, uvrščenih v 96 batalijonov, 100 centurij, 420 odredov in 250 eskader, tvorijo organske oddelke, ki operirajo v 339 mestih in občinah Italije. Pri tem deluje 6965 oddelkov, izbranih v sporazumu s lokalnimi hierarhijami PNF, v njih so najbolj hrabri in požrtvovalni tovariši.

Izmed 52.635 prostovoljcev za prostovoljni vstop od 10. junija XVIII do 28. oktobra XX jih je bilo sprejetih 27.841. Tovariši, ki so pod orožjem in so prusili za obnovo vpisa, je v celoti danes 44.725. Od teh jih je padlo 789 v borbah; 16 si jih je pridobilo zlato kolajno.

Na notranji fronti je ostalih 50.000 tovaršev, ki so prestali, da bi šli zopet v vojno, delovalo neutrudno in brez odmora. Delovali so na organizacijskem, političnem in propagandnem področju. Razširjenih je bilo 30.000 izvodov brošure „Spominjaj se na pripravi sel“ ter 50.000 izvodov brošure „Anglija prokletstvo sveta“. Razširjeni so bili Ducejevi govori. Bilo je 5873 predavanj o protidemokratski, protiprotokratski in protiboljševski akciji, o izvoru vojne, o nujnosti sodelovanja in o razlogih neizprosnega sovraštva do sovražnika, o teritorialnih zahtevah ter o moralnih, socialnih in gospodarskih pravicah italijanskega naroda, o žitni disciplini, o udeležbi pri vojnih posojilih, o proslavah ob zgodovinskih obletnicah ter ob proslavah tovaršev, ki so se žrtvovali za Domovino. Propagandno udejstvovanje je imelo velik uspeh. Udeležba je bila ogromna in manifestacije za Italijo, Duceja in hrabre vojaške so bile navdušene.

Po navodilih PNF je bila negovana solidarnost do tovaršev pod orožjem, s katerimi je bilo izmenjanih 56.000 pism in 100 tisoč dopisnic. Družinam bojevnikov so bile razdeljene podpore v znesku 139.940 lir. Borcem na vseh frontah je bilo poslanih

12.272 zavojev v vrednosti 353.442 lir kot dokaz bratske solidarnosti legije. Prostovoljci so prispevali tudi pri zbiranju volne in starega železa kakor tudi časopisnega papirja za bojevnike na ruski fronti.

Prostovolci legije „Giulio Cesare“ so bili v vseh urah vseh dogodkov izpodbujevali in ki so vedno verovali v Domovino, v zmogovitost in modrega Kralja, v Duceja, ki je dvignil Italijo v dostojanstvo Imperija z njegovimi neustrašnimi ladjami, neukrotljivimi krili in vojsko, ki je napravila iz se vojakov nepremagljivo orožje.

V tej udejstvujoči veri naj bi dovoljeno ugotovili, da prostovolci legije „Giulio Cesare“, pod orožjem na vseh frontah ali na budni prednji straži v notranji fronti, ponosno bolj kakor na to, kar so storili v preteklosti, na to, kar hočejo še vedno storiti v predanosti Italiji, dvigajo svojo spoštljivo misel vsem tovarišem, ki so slavno padli na bojišču. Posvečajo svojo vero v Mussolinija, izpričujejo svoj ponos, da so borci fašistične revolucije, ter ugotavljajo, da je vera v zmago enaka veri v Boga.

Opozarjajo, da sta nad sebičnostjo čas in usoda Domovine, ter se spominjajo, da so sovražniki, katere bijemo, isti, ki so vedno in sistematično ovirali Italijo v prizadevanju po osamosvojitvi in v hotenju po blagostanju njenega naroda, tisti, ki so nam zanimali pravne sadove zmage leta 1918, tisti, ki so se zoperstavili sveti pravici po Fiumi leta 1919, tisti, ki so skušali s krivičnimi sankcijami ovrniti našo misijo omike in dela v Etiopiji, tisti, ki so proti našim junakom legionarjem podpirali v Španiji brezbožne divje tolpe Spominjajo se nadalje, da je ta vojna vojna proti boljševizmu, uničevalcu vere, družine in dela, ter zaradi tega temelji na bistvenih življenjskih razlogih blaga in časti vseh resnično omikanih ljudi.

Kličejo najneizprosnejšo kazen na vse tiste, ki bi brez občutja do najvišjih dolžnosti te svete vojne zanikali ali izdali kakor koli Domovino ali na kakršni koli način delovali in spekulirali v škodo Domovine in zmage.

Verujejo, najtrdnjeje verujejo v veliko in zmogovito Italijo, ki bo zopet prevzela tisočletno poslanstvo rimske krščanske in fašistične omike, ki je tuč reda, modrosti in pravice za vse ljudi na svetu.

Anglosaška razočaranja

Sedaj, ko je tudi že povprečen Anglosas spoznal, da so žalostno propadle vse nade, ki jih je zaračal nekaterih prestižnih uspehov, vzbujala anglosaška propaganda zadnje tedne, si ni težko, ugotoviti nekega izrazito nemškega komentara, predstavljati nekaterih značilnih dejstev, ki oboje kažejo tragični položaj, v katerem se je anglosaški svet znašel, ko so izostali pričakovani uspehi. Pesimizem, ki se je v zadnjem času polastil Zedinjenih držav, je treba pripisati zlasti naslednjim dejstvom:

1. Ofenziva v Afriki ni dovedla do pričakovanih uspehov niti v Libiji, niti v Tunisu. Oborožene sile Osi so gosposlar položaja na obeh sektorjih. Najhujše anglosaško razočaranje v tej zvezi pa je morda naslednje: ameriške oborožene sile so v dosedanjih akcijah dokazale, da niso kos zastavljenim nalogom. Njihov prvi nastop na bojiščih proti Osi je bil za Američane katastrofalen.

2. Severnoafriška avantura je imela za posledico popoln razcep med francoskimi emigranti, ki se vedno bolj jasno kaže kot posledica angleško-ameriških nasprotij. Angleži so pri tem na slebsem in londonski list „Times“ je bil pred dnevi prisiljen sprejeti ameriško stališče in tako obljubiti tudi vse ideje generala Eisenhowerja.

3. Izostale so vse moralne posledice severnoafriške izkrcanja. Vichyska Francija na vse to ni odgovorila, tako, kakor so v Londonu in Washingtonu pričakovali, kar najbolj zgovorno kaže dejstvo, da se je francoska vojska pustila razorožiti brez najmanjšega odpora.

4. Francosko vojno brodogrje v Toulonu je v celoti izgubljeno za Anglosase, ni pa vse izgubljeno za Evropo. Celotno ameriško mornariški minister je moral to priznati, ko je dejal, da predstavljajo ostanki toulonske brodogrje še vedno znatno moč za obrambo evropske celine.

5. Teroristični napadi na Italijo niso niti najmanj preplašili italijanskega naroda. Churchillove grožnje so le še ojačile voljo italijanskega naroda za doseg končne

zmage. Upi, da bi bilo mogoče zabiti klin v južni bok evropske trdnjave, so se tako povsem izjalovili.

6. Odkritja o napadu na Pearl Harbour na Daljnem vzhodu so odprla očim, ki so doslej verjeli ameriškim vestem, medtem ko so smarali japonska poročila za netočna.

7. Nova ruska ofenziva ni dovedla do nikakega vidnega uspeha. Nasprotno, nemška prožna obramba je znova dokazala svojo učinkovitost, saj je ne le preprečila sleherni sovražni poskus vdora v obrambne erce, temveč je sovražnika s protinapadi celo pregnala nazaj preko izhodnih oporišč.

8. Podmorniška vojna postaja od dne do dne bolj smrtonosna za anglosaško brodogrje. Dne 8. t. m. je na primer lord Wolton priznal, da »podmorniška nevarnost ni bila nikdar tako resna, kakor je sedaj, niti ne v najbolj kritični dobi prve svetovne vojne«.

Nasproti tem dejstvom, ki kažejo stvarni položaj brez olesavljenj sovražne propagande, ne morejo Anglosasi postaviti prav nobenega pozitivnega dejstva, s katerim bi lahko uspravili svojo javnost. Zato je povsem razumljivo, zakaj se je naenkrat pojavil tolikšen pesimizem v Zedinjenih državah, da o Angliji, ki mora itak samo capljati za ameriški »bratranec«, niti ne izglavljamo besed. Tega stanja ne morejo spreminiti še tako rafinirani poskusi zavijanja resnice in vsa ona propaganda, ki skuša s utvarami vzbujati vtis, kakor da je položaj »zdrženih narodov« bistveno »boljši« sedaj kakor pred nekaj meseci. Dejstva govore drugače in ta jezik dejstev je navezavatelj tudi zapeljavnemu javnemu mnenju anglosaških držav vedno bolj razumljiv, kakor to kažejo pesimistične in skeptične opazke, ki jih je v anglosaških listih od dne do dne več.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v stvari proti:

Zagarju Robertu, sinu Josipa in Cecilije Kramar, roj. v Sheboyganu (Amerika) 2. VIII. 1922, bivajočemu v Doljnem Podborštu pri Mirni peči št. 7, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je bil:

a) zločina (po čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1941), ker je v Mirni peči od februarja do julija 1942. sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina (po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v istih krajevnih in časovnih okoliščinah sodeloval kot obveščevalec v oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) zločina (po čl. 2. Ducejeve naredbe z 24. X. 1941) ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah brez dovoljenja nosil puško sistema Mauser s pripadajočim strelivom;

d) zločina (po čl. 7. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je junija meseca v Rogu poskušal napad na pripadnike Oboroženih sil tekmo napada, ki ga je izvršilo njegovo krdelo proti italijanskim četam.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Roberta Zagarja za krivega članstva pri prevratni združbi ter sodelovanja v oboroženem krdelu, kakor tudi nedovoljene posesti orožja, ter ga obsodilo na smrtno ječo, na trajni preključ opravljanja javnih služb, na zakonični preključ, na izgubo oporočnosti očetovske in soprogojske oblasti, na plačilo razpravnih stroškov in pristojb.

Mussolinijev genij je genij naroda

Lausanne, 11. dec. s. »Gazette de Lausanne« objavlja članek, v katerem poudarja, da sta si Churchill in Mussolini stala v zadnjih govorih nasproti ne kot teoretika, ki branita svoje politično, gospodarsko in socialno stališče, temveč kot prava borca, ter dodaja:

»Ne sme se pozabiti, da se je Duce pred 20 leti pojavil kot živ simbol najbolj plemenitih in najglednejših aspiracij italijanskega naroda. Njegov genij je bil genij naroda. Tolmačil je vročo voljo polotoka, iziti iz položaja zastoja in mrtvila. Zrcalil je narodne aspiracije zlasti po dvigu Italije v vrsto evropskih velisil in po zagotovitvi velike bodočnosti za Italijo. Često se zgodi, da voditelji naroda samo povzamejo značaj namere, inteligenco in genij naroda. Od tod izhaja presenetljiva fascinacija, ki jo je Mussolini imel na svoj narod. Vsek čas se je Italijan v njem spoznal. Ob sta iste krvi, istega mesa, iste možganske substance in Mussolinijeva tradicija se je rodila v ljudski duši. Zaradi tega je zamenjati stremeljenje ločiti Duceja od italijanskega naroda.«

Španci občudujejo vojne napore Italije

Madrid, 12. dec. s. Listi opozarjajo v svojih poročilih na italijanske vojne napore, omenjajoč zlasti mobilizacijo industrijskega delavstva, ki je bila pred kratkim odredjena. Ta ukrep, pišejo listi, odgovarja totalitarnemu značaju vojne, kakor ga je označil Duce v svojem zgodovinskem govoru in bo ogromnega pomena v okviru skupnih naporov naroda, saj postavlja državi neposredno na razpolago ogromne množice ljudi in najboljše delovne sile. Vojska in civilno prebivalstvo bosta tako tvorila trden blok energij v izključni službi vojni, za doseg končne zmage.

Bukarešta, 11. dec. s. Mešana rumunsko-bolgarska komisija za proučevanje zgraditve mostu čez Donavo med Ruščukom in Džurđevom je večer zaključila prvo zasedanje ter določila prve načrte za izvedbo misli direktne zveze med Rumunijo in Bolgarijo.

Opozorilo lastnikom hiš in lokalov

Tiskovni urad Visokega komisarijata sporoča:

Po sporazumu z merodajno vojaško oblastjo se odreja, da morajo dotični lastniki do 14. t. m. skrbno odstraniti razne objave in razglase ter temu podobno, tičeče se zastarelih dogodkov, nalepljene na stalnih mestih ali izvešene v trgovinah in javnih obratih.

Ta odredba se ne tiče stenskih listov »Nova Ljubljana« in »GILLa«.

Ako bi to do označenega roka ne bilo izvršeno, bo za odstranitev poskrbela občina na stroške dotičnika, ki ni storil svoje dolžnosti.

Oskrba gospodinjstev in obratov z drvmi

Vse one upravičence, ki še nimajo pripadajoče množine drv za zalogi, vabi mestni presbivalni urad, naj drva čim prej prevzamejo pri onih trgovcih s kurivom, kjer so se prijavili. Za nakazovanje drv za dobo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. so dobili trgovci posebne sezname upravičencev ter so na podlagi teh seznamov prodajali drva. Toda po teh seznamih bodo upravičenci drva, ki jim letos še pripadajo, dobili samo do 10. januarja 1943. Kdor do tega roka ne bi šel k trgovcu po drva, bo izgubil pravico za dodelitev drv za dobo od 1. oktobra do 31. decembra t. l. Ker pa je sedaj ugodno suho vreme, vabimo vse upravičence, naj ne odlašajo ter takoj prevzamejo drva, ki so jim bila za to dobo nakazana pri trgovcih s kurivom. Poleg tega opominjamo mestni presbivalni urad tudi one upravičence, ki so že dobili nakaznice za kurivo, naj gredo tudi po ono množino drv, ki jim je nakazana za dobo od 1. januarja do 31. marca prihodnjega leta k trgovcu, ki je napisan na nakaznici za kurivo. Če bi ta trgovec morda ne imel več drv, jih stranke po predložitvi nakaznice za kurivo lahko dobe kar na mestni pristavi v Povšetovi ulici 12.

Spet opozarjamo lastnike javnih obratov, zavorov in poslovnih prostorov, da dobe žagana drva na mestni pristavi, cela polena pa na športnem igrišču S. K. Ljubljane na Ciril-Metodovi (prej Tyrševi) cesti.

b) za sodbo. Oprostito pa ga je obdolžil pod c) zaradi nedostajanja dokazov. Odredilo je objavo sodbe v izvešču v »Jutru« in v »Piccolu«.

Ljubljana, 9. decembra 1942-XXI.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v stvari proti:

Koširju Stanku, sinu Josipa in pok. Frančiške Medic, rojenemu v Novem mestu 23. VII. 1909 in tam bivajočemu, trgovcu, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je bil:

a) zločina (po čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1941), ker je v Novem mestu v nedoločenem času do 9. avgusta 1942 sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina (po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je od 5. januarja do 9. avgusta 1942 bil član oboroženega krдела, ustanovljenega z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) zločina (po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941), ker je v istih časovnih okoliščinah brez dovoljenja bil v posesti orožja in vojnega streliva.

Iz teh razlogov je sodišče Koširja Stanka spoznalo za krivega pripisanih mu zločinov ter ga obsodilo na smrtno ječo, na trajni preključ opravljanja javnih služb, na zakonični preključ, na izgubo oporočnosti očetovske in soprogojske oblasti, na plačilo razpravnih stroškov in pristojb za sodbo. Odredilo je objavo sodbe v izvešču v »Piccolu« in v »Jutru«.

Ljubljana, 9. decembra 1942-XXI.

Gospodarstvo

Prvi sestanek sveta pokrajinskega Združenja kmetovalcev

V petek 11. t. m. se je prvič sestel svet Združenja kmetovalcev. Prisotni so bili korporacijski nadzornik ing. Masera v zastopstvu Ekse. Visokega komisarija comm. dr. Allatere v zastopstvu predsednika fašističnega združenja kmetovalcev in strokovniak samega združenja dr. Ottavio Gheri.

Ob 10.30 je podpredsednik pozdravil predstavnika zveznega predsednika, korporacijskega nadzornika ter oba strokovnjaka zveze in združenja. Zahvalil se je navzočim za udeležbo ter prečital zanimivo poročilo, ki ga je nato ravnatelj podrobno obrazložil. Razen točk, ki so bile v razpravi, so se obravnavala tudi važna tehnična, gospodarska in organizacijska vprašanja, od katerih nekatera se že uresničujejo.

Razni člani sveta so poročali o smotnem krmljenju živine, o nadzorstvu nad mlekarstvo proizvodnjo, o smotnem gnojenju, o izboru semen, o njivskem redosledju, o kmetijski površini, o razdelitvi posevkov, o zboljševanju in kmečkih zgradbah v meji gospodarsko proizvodstvenih možnosti ter o prehrabnih potrebah pokrajine.

Znatno je bilo delo s statističnimi podatki, ki jih je objasnjal ravnatelj Združenja ter jasno pokazal koristnost zbrane materiala in v zvezi s tem izdelal iniciativne predloge.

Z velikim zadovoljstvom je bilo sprejeto sporočilo, da sta v Združenju kmetovalcev sprejeta Slovensko čebelarstvo društvo ter

Slovensko sadjarsko društvo, ki bosta na ta način poslej važen del enotnega organizacijskega in gospodarskega sistema naše pokrajine.

Revijo »Orač«, ki jo izdaja Zveza kmetovalcev in ki ima tradicionalno prvenstvo, bo še naprej izpopolnjena v očitno korist kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, ki že davno pravilno ocenjujejo to važno propagandno sredstvo za izpopolnitev poklicnih tehnikov.

Svet je z vzklikom na novo potrdil predsednika in je izvolil oba podpredsednika, člana izvršnega »Ora« in kolegij županov.

Izvedenec Zveze delodajalcev je nato podčrtal razne probleme, ki jih mora v organizacijskem področju rešiti Združenje kmetovalcev in je izrazil svoje polno razumevanje za potek dela in izvršitev smotrov, ki so bili zaupani Združenju.

Dr. Gheri je pojasnil mnoga vprašanja, ki zanimajo stroko in je navzočim zagotovil, da bo Združenje nadaljevalo svoje delo v prosepah vseh področij poljedelskega življenja v pokrajini z navdušenjem in žilavo voljo.

Navzoči so z živim zadovoljstvom vzeli te izjave na znanje in so zagotavljali svoje polno sodelovanje.

Podpredsednik je ob 13.30 proglašil sejo za zaključeno.

Popoldne se je dr. Allatere podal v Vlado palačo in Liktorski dom, da bi Ekse. Visokemu komisariju in Zveznemu tajniku izročil pozdrav predsednika Fašistične zveze poljedelcev.

Raztegnitev obveznosti poseka gozdov ob cestah

Smatrajoč za potrebno, da se raztegne obveznost poseka tudi na pasove ob drugih cestah pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoje dosedanje navedbe z dne 8. V., 6. VI., 10. VI. 1942-XXI in 23. XI. 1942-XXI izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 9. t. m. in je na ta dan stopila v veljavo.

Obveznost poseka, odredjena z navedbami z dne 8. V., 6. VI., 10. VI. 1942-XXI in 23. XI. 1942-XXI, se razširja na naslednje pasove na obeh straneh vse proge: 1) vzdolž ceste Štalcerji—Novi Laz—Kočevska Reka—Gotenica—Grčarice—Rakitnica—Dolenja vas; 2) vzdolž ceste Mirna peč—postaja Mirna peč.

Za posek pasov iz prednjega člena veljajo nespremenjene določbe navedbe z dne 8. maja 1942-XXI, prav tako kazni iz te navedbe za kršitelje. (Po čl. 3 navedbe z dne 8. maja 1942-XXI se nalaga obveznost poseka lastnikom in posestnikom dreve ali njih zakonitim zastopnikom, ki morajo začeti sekati v 10 dneh od dne, ko stopi naredba v veljavo, v 60 dneh pa se mora posek dokončati in se mora z vse poseke pospraviti posekani les.)

Pomanjkanje surovin, živil in delovnih moči v Zedinjenih državah

Zaradi gospodarstva s surovinami in z živili se v Zedinjenih državah od tedna do tedna množijo vojno-gospodarski uradi, ki imajo namen dirigirati vso proizvodnjo. Kakšen birokratizem se tu uvaja, nam najbolj zgovorno pričča vest, da je sedaj v vojno-gospodarskih uradih Zedinjenih držav več 2.300.000 nameščenecv.

Sprito žaponske zaslede vzhodno azijskega otočja, zlasti pa Nizozemske Indije, so Zedinjene države najprej občutile pomanjkanje pri kavčuku in raznih kovinah (pri kositru, kromu, volframu, bakru itd.). Zaradi velike potrebe železa pa se je že zgodaj občutilo pomanjkanje tudi na tem področju, kar je že lani dovedlo do uvedbe sistema prioritetenj dobav. Ameriška železarska industrija občuti tudi pomanjkanje starega železa, kar je dalo povod za intenzivno zbiranje starega železa po deželi. V tem pogledu je značilna izjava, ki jo je dal vodja vojnega produkcijskega urada Donald Nelson. Ta je mnenja, da se morajo stroji, ki se sedaj ne uporabljajo zaradi omejitve proizvodnje za civilno prebivalstvo, oddati kot staro železo, kar je zlasti v krogu avtomobilске industrije izzvalo odločne proteste, češ da bo treba po končani vojni 9 do 13 mesecev čakati preden bodo izdelani in postavljeni novi stroji in bo mogoče izdelati prve avtomobile za civilno potrebo. Navzlic pospešeni gradnji številnih tvornic za oboroževalno industrijo se oboroževalna proizvodnja ne razvija po načrtu. Nove tvornice ne morejo izkoristiti svoje kapacitete in jo izkoriščajo sedaj le do 50 odsto 60%, to pa zaradi nezadostne oskrbe s surovinami, deloma pa zaradi pomanjkanja delavcev. Predstavniki ameriške vojne industrije so že prejšnji mesec postavili zahtevo, da je treba uvesti prioriteten sistem tudi glede zaposlitve razpoložljivega delavstva.

Sedaj poročajo iz New Yorka, da je predsednik Roosevelt s posebnim odlokom

Gospodarske vesti

Italijanski strokovnjaki za melioracije bodo odšli v Bolgarijo. Kakor smo že poročali, je bil nedavno ustanovljen Italijansko-bolgarski institut za zboljšanje zemljišč s sedežem v Sofiji. Generalni tajnik bolgarskega kmetijskega ministrstva prof. Iliev se je v tej zvezi mudil v Rimu, kjer se je razgovorjal o vprašanjih, ki so v zvezi s pričetkom poslovanja tega inštituta. Prof. Iliev je izrazil svoje občudovanje glede velikih uspehov Italije na področju zboljšanja zemljišč in melioracij. Bolgarija bo skušala uvesti enak sistem, kakor se je že uveljavil v Italiji. V ta namen je bilo prof. Ilievju obljubljeno, da bodo v kratkem poslani v Bolgarijo italijanski strokovnjaki in tehniki, ki imajo izkušnje na področju izboljšanja zemljišč.

Nazadovanje ovčarstva v Angliji. Ker so v Angliji obsežne površine pašnikov zlasti na škotskem preorali in posejali žito, je sprito zmanjšanje uvoza nastopilo pomanjkanje krme za živino. Pri tem je najbolj trpele ovčarstvo. Po najnovejših podatkih je številčno stanje ovac nazadovalo od 26 na 17 milijonov glav.

Mussert v avdijenci pri Hitlerju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. dec. s. Hitler je sprejel 10. t. m. v svojem glavnem stanu šefa nizozemskega narodno-socialističnega gibanja Musserta. Musserta je sprejimal rotterdamski župan in polno močene stranke Müller. Avdience so se udeležili nemški komisar za zasedeno nizozemsko ozemlje minister dr. Seyss Inquart, minister in šef kancelarstva dr. Lammers, ravnatelj stranke pisarne Borman in šef SS oddelkov Himmler.

Evropska mladinska odposlanstva v Španiji

Madrid, 12. dec. s. Odposlanstva evropske komisije »Mladina in družina« so v spremstvu nacionalnega direktorja španske mladinske fronte in pokrajinskega voditelja Falange v Toledo obiskala mesto Toledo in se zlasti zadržala pri ruševinah gradu Alcazar. Po vrnitvi v Madrid so se odposlaniki udeležili sprejema, ki ga je njim na čast priredila občina in ki so se jim udeležile vse oblasti in vsi hierarhi. Člani odposlanstev so nato odpotovali v Seviljo.

Kritičen položaj v Perziji

Berlin, 12. dec. s. Čedalje pogostejše vesti o resnih neredih v Iranu dajejo nemški »Politisch-diplomatski korespondence« priložnost za pregled položaja, ki je nastal v tej deželi po angleško-boljševski zasedbi. O pritliki napada na Iran, ki se je izvršil s pritiskom Roosevelta, poudarja korespondenca, so v Londonu izjavili, da je bil ta ukrep potreben za odstranitev nemške »pete kolone«, ki da je ogrožala postojanke na Bliznjem vzhodu in na kavkaškem področju. Kasneje pa so zatrjevali, da so za okupacijskimi četami prispele velike količine živil, kolikoršne ne bi zadostale le za angleške in sovjetske vojaške, temveč tudi za civilno prebivalstvo. Angleški zunanji minister Eden je tedaj izjavil dobesedno: Naše čete so pravkar zasledile deželo. Preskrba dežele s hrano je že zagotovljena in so živila na potu ne le za vojaške, temveč tudi za prebivalstvo Iranca.

Od tedaj je minilo leto dni in prehrana dežele je postala tako katastrofalna, da prebivalstvo ne prejema v redu niti skromnih količin kruha, ki bi jih moralo prejemati po nakaznicah. Tako se nered večja in vedno bolj razširja ter čisto zavzema obseg pravih uporov, zatrtih v krvi. Navzlic tem primerom, o katerih se lahko preveri ves svet, pa »združeni narodi« še nadalje nesramno uporabljajo svojo slepno formulo na škodo drugih držav in drugih narodov.

Prijatelj Seidl

— sebi v spomin!

»Dragi prijatelj!

Se se nisem bil zahvalil za Tvoj prijateljski pset v Novem mestu 15. t. m. pa me je že prijetno iznenadilo Tvoje pismo s 24. t. m. Lanko leto (1940) nam je žal vzelo oboževanega prijatelja Pavla Grošlja, nepozabnega in nenadomečenega. Najina korespondenca je l. 1941 obšla pri razmišljanju o antropomorfosti mojega članka o regratu (taraxacum off.). Ne boš mi vzel za zlo, ko si pokrajini ki li. rik, ako se l. t. m. vprašanja o izvoru in bistvu te oblike lirke. — V mislih imam poetičke oblike, metafore, ki segajo celo v prozo, tako da sem navedel celo velikega znanstvenika Izaaka Newtona, da je »antropomorfizirale« vpliv Solnce na planete in govoril, da Solnce planete »privlačuje« in nasprotno. Prihaja mi sledeče premišljevanje.

V glavnem s pokončno hojo označeni človek biva na Zemlji že najmanj 400.000 let: diluvij 380.000, aluvij 20.000 let. Od zgozlj čutilskega zaznavanja (sinnliche Eilfindungen) in afekta je začel in dospel do današnjega kritičnega mišljenja.

Ko se je človek že duševno nekoliko razvil, se je čutil povsem za člana prirode, ki je torej vsa z njim živelja. Se celo moglo Solnce mu je bilo živo bitje, ki vsak dan v nedosegljivi višini prehodi svojo pot na nebu, pri tem pa vse vidi, vse ve, včasih oplodi Zemljo z drobnim dežjem kakor človek žensko, drugekrat Zemljo v strah vzame z gromom in bliskom in tudi vžge, da drevo s plamenom zagori. Na živali in rastline je gledal človek kakor na sebi slična bitja, celo gorski potokček se mu je rodil iz Zvezde in je glasno žuboreč po gorskem bregu odhiteval v nizavo. Tako je človek živel v harmoniji s prirodo in je povsod videl le sličnosti pojavov s človeškim življenjem. Če se je vrnil z lova ali karkoli iz proste narave k svojim sorodnikom ali svoji družbi — je vse skušal povedati kakor je videl, pa govoril zgozlj v metaforah — kar nam je danes poetička oblika, njemu pa je bila edina oblika mišljenja in opazovanja, umevanja in — govorjenja.

Pozneje šele se je razvila stvarna proza in so prvotne antropomorfeze in slični tro-pi poetička olajšava. Tako berem v Breznikovi slovnici, 1940 na strani 162. »Mojstra metafore sta Prešeren in Župančič«.

V mojem članku o regratu (Proteus) so antropomorfeze, ki bralcu oživijo znanstveno snov. Tako postopajo tudi drugi poljudno-znanstveni pisatelji, pa tudi — L. Newton!

Kaj praviš k temu?

S priručniki pozdravi Tvoj

Seidl I. r. c.

Se se je oglasil potem in končno še letos koncem avgusta, ko mi je poslal s pismom svojo izpopolnjeno biografijo, svoj čas napisano na željo prijatelja Pavla. Pisal mi je kakor v — večno slovo.

»Dragi mi pobratime!

Po dolgem molku se oglasam s priručniki pozdravi Tebi — našega ljuboznega Pavla, žal, ni več med nami —! Upam, da se dobro počutiš — zdrav, gibek, toplo vdan Tvoji mehki krajinski liriki.

Neposredni povod, da se oglasam, je ta-le. Razširil sem svojo biografijo, svoj čas napisano na željo Pavla in Ti jo prilagam temu pismu. Prosim, da jo sprejmeš in v spomin name hraniš. Prosim lepo, da biografijo hraniš za vse slučaje. Biografija je sedaj čisto osebna stvar, kadar umrjem Ti bo prijateljki spomin name in — druge. Saj je tudi antropološko zanimiva.

Ce pridješ kaj v Novo mesto — prosim, oglaš se!

S priručniki pozdravi Tvoj zvesti —

In še je pripisal:

»Moje zdravstveno stanje je primerno visokemu številu mojih let 86½ (r. 10. III. 1856). Sluh, vid, mislice me zapuščajo. Obe, ki jih srečam, spoznam šele prav od blizu. Pot do gimnazije me že utruja, da moram počivati. Telesna temperatura nizka, vsa presnova v telesu zaostala. Zatorej le počasi pridem naprej. (Temperatura zjutraj 35° C!!!) Odtod kmalu utrujenost. Dva oredu (organa) pa še zadovoljato: šče in želodec! Ta dva me še držita!«

Tudi jaz sem se zanašal nanju in sem upal, da ga vendarle še enkrat vidim živega. Tako je »vzel slovo« od mene moj zvesti in mi obenem olajšal pisanje nekrologa. Saj ga ne morem lepše predstaviti in se v javno ti posloviš od njega, kakor da sem priobčil prav njegovo zadnjo korespondenco, ki ga kaže prav tako, kakršen je bil: duhovno bitje, ki tudi v svojem 86. letu ni izgubil stika s prirodo, zemljo, soncem in s pozicijo in vsem, kar je s tem v zvezi. Zapustil mi je najdragocenejšo, kar morem imeti po njem: korespondenco, ki sega več ko 20 let nazaj: iz nje odseva vsa njegova duhovnost in odnoš do moje malenkosti in pokojnega Pavla Grošlja, katerega se vedno, še prej živlega in pozneje mrtvega, spominja. Prava korespondenca kaže izrednost tega mo-ža. Vsako pismo njegovo je tako rekoč znanstvena ali literarna razprava na vseh pogledih poljih, najrajši seveda na ožjem prirodoslovnem, geološkem in filozofskem. Lahko rečem, da so ta njegova pisma zanimljiva in — last no leat — morda zabavnejša in v celoti instruktivnejša kakor kar marikali v cehisti in roman. Kakor iz njih vseh odseva cela svetla podoba moža, kakršen je bil vse svoje življenje: Seidl prirodoslovec-poet! Cisto nenavaden človek, ki »iz znanstvenega in duševnega gledanja na prirodu splohe« — ču se tako izrazim — »ni prišel«. Celo njegovo življenje je bilo tako prežeto duševnega dela in premišljevanja, da za kaj drugega, kakor drugi navadni ljudje, sploh skoraj ni imel časa. Pri tem pa je bil tako vsestranski! Bil je idealist, ne pa materialist! Pa to je poglavje zase! »Prava izobrazba ni v mrtvem znanju in prazni spominski šari, nego v živem razvoju čustva in presojačoči sili razuma.« (Häckel). To je bila tudi njegova teza. Če ima učenjak Ratzel prav, ko pravi, da brez estetke ne podlage, to se pravi po Helmholtzu brez umetniške intuicije tudi ni prave znanosti, potem moramo pritegniti tudi Goetheja: »to teza, da mora biti velik pesnik tudi velik znanec. To je bil Seidl — ne le kot znanstvenik-estet, nego kot cel nedeljen človek: njegova pot je vedno ravna, vedno navzgor, po njej stopa neomahujoč, vedno svobodno in neustrašno, čeprav na videz skromen, ponižen in ves takten. A kljub temu nikdar za las popuščajoč od svojega svetega prapricanja na potu resnice. Vedno isti: vzor poštenosti, nesebičnosti in značajnosti Seidl kot tak nam je tem dragocenejši, ko nam služi kot

Orjaški planeti v decembru

Tudi v kraljestvu zvezd vladajo nasprotstva med videzom in resničnostjo, kajti drugače bi morali govoriti o boljših planetnih svetovih, če se ozremo v ranih nočnih urah na nebo, kjer vidimo na vzhodu v podobi dvojčkov vzhajati veličastno zvezdo. Sijaj tega planeta, ki ni nihče drug kakor Jupiter, je zares kraljevski. Na nebu zaznavamo Jupitera kakor žhtečo kapljo, ki je kanila na temen baržun neba.

Ze stari narodi so ta planet ki kroži po poti živalskega kroga, pripisovali svojemu najvišjemu bogu. Moderno zvezdovedstvo, ki je razčistilo mnogo vprašanj tudi v pogledu zvezdnatega neba, pa odgrinja resnično mračno sliko o Jupiteru. Ta premičnica, ki je v primeru z nami več ko petkrat oddaljena od sonca ter potrebuje za svojo pot okrog sonca celih dvanajst let, je ogromna krogla, ki ji gre eno prvih mest med planeti. Za primer Jupiterove velikosti naj povemo samo to, da bi stlačili v njegovo maso celih 1300 zemeljskih obel. Vzporedno z Jupiterovim ravnikom, vidimo na njem še neke temne proge, ki nam jih odkrije lahko že razmeroma majhen opazovalni instrument. Toda te proge, nekaki svetli madeži,

niso nič trajnega. Smatrajo jih samo za tvorbo oblakov, ki obdajajo ta planet.

Dolgo časa so si laiki in zvezdovedci belili glave, kakšni plini obdajajo telo te ogromne premičnice. V zadnjih letih nam je spektroskop pojasnil tudi to uganko. Domnevajo, da tvorita ozračne plasti te velevezde metan in amonijak. Metan je, kakor znano, tisti plin, ki se ga zaradi treskavice bojijo posebno rudarji. Druga sestavni plin, ki obdaja Jupiterovo telo, je amonijak, plin, ki nastaja pri procesih razpadanja. Kakor vidimo, ne vejejo okrog Jupitera nobene posebno prijetne sapice, marveč ga obkrožajo nevarni smrdljivi in dušilivi plini. K vsemu temu lahko pridružimo še silen mraz, ki nastaja zaradi nekakšnega dežja iz amonijaka. Poskusi, da bi zmerili temperaturo, so pokazali, da je na površini Jupitera do 145 stopinj mraza. Navzlic tej nizki temperaturi pa se odigravajo v ozračju Jupitera silne spremembe. Tako so na primer leta 1941. opazili v njegovem kompleksu madež temne rdečerjave barve, ki je zvezdovedce opozoril nase. Do danes si tega pojava še ne moremo pojasniti.

Do podobnih ugotovitev kakor pri Ju-

pitru pridemo tudi, če opazujemo planet Saturn, ki se sveti desno nad Jupiterom v ozvezdju bika kot jasna zvezda. Na dan 1. decembra je ta planet bil v opoziciji proti soncu. To je bila konstelacija, ki je omogočala njegovo vidljivost skozi vse noč. Če pogledamo Saturn zdaj skozi daljnogled, nas preseneti dejstvo, da ima razčlenjen obroč, ki ga obdaja V resnici se kopičijo v tem prostoru majhne lunice, ki krožijo okrog tega planeta v silno brzem tempu. Njih posebnost pa je, da se drže iste ravnine.

Tudi plašč Saturna, ki je nekoliko manjši od Jupiterovega, je sestavljen iz podobne mešanice kakor ozračje Jupitera namreč iz amonijaka in metana. Mraz pa je na Saturnu še mnogo hujši kakor v obližju Jupitera. Bele lise, ki jih vidimo na Saturnovem ekvatorju, niso najbrže nič drugega kakor sneg, ki ga povzroča navzočnost amonijaka. Poleg obroča, ki obdaja Saturna, ima ta planet še kakšnih deset mesecev, trabantov, ki ga stalno spremljajo. S tem seveda še nismo izčrpali vseh skrivnosti teh dveh velikih planetov, ki sta zdaj posebno zanimiva, ker sta silno pripravna za opazovanje na decembrskem nočnem nebu.



Interrogatorio di prigionieri sovietici. Fa da interprete un ragazzo russo raccolto dai soldati italiani sul Dnieper — Izpraševanje sovjetskih ujetnikov. Za tolmača je ruski deček, ki so ga pobrali italijanski vojaki ob Donu.

Izkušnje in nauki praktičnega vrtnarja

Ni vseeno, kdaj in kako zemljo obdelamo, kdaj in s čim jo gnojimo, čitamo v glasilu našega Sadjarskega in vrtnarskega društva. Napačno je, gradice ali cele kose vrta, ko smo jeseni pobrali z njih vse sadeže, pustiti čez zimo neobdelane. Jeseni, oktobra ali novembra — če je vreme ugodno, lahko še decembra — je treba zemljo na globoko obrniti in potem, bolj plitvo sicer, sprati vanjo hlev, ki gnoj ter pustiti v grudah, da čez zimo premrzne in se gnoj razkroji. Le tiste gradice, ki imamo na njih sadeže, kateri ostajajo čez zimo na prostem, obdelamo šele pomladi. Navadno zdostuje, ako jih pognojimo z umetnim gnojem, še bolj pa z zrelim kompostom. Svež hlevski gnoj naravnost izpod živine v hlevu, ako čez zimo ni v zemlji, ali se vsaj nekaj mesecev ne sod na kupu, ne prija skoraj noben zelenjavi.

Napačno je, ako bi jeseni obrnili in pognojeno zemljo pomlad; spet obračali. Dovolj je, da z rahlim pregredmo površje, nato ga poravnamo s grabljami, pa je pripravljeno za setev in saditev. Važno je tudi, da obdelujemo zemljo le ob suhem vremenu.

Glede semen in setve daje isti pisec vrtnarjem naslednje nasvete: Polovica vseh zelenjadnih semen, ki sem jih iz raznih virov čez zimo nabral, je bila deloma nepravilna ali pa nepriprava. Od korenjevega semena je kalilo kmaj 10 odstotkov, pa še tisto je dalo seme dolge repe. Petršlj je bil nekaka zmena z visoko cimo in rogovičastimi koreninami. Solata »ledenka« ni bila ledenka, tudi »majski čudež« ni bil nikak čudež, ampak neka ve-hasta zmena, ki ni naredila nikajnih glav.

Preskrba kaljivega, zlasti pa semena v prstnih sortah je danes najtežje vprašanje. Poščiemo kolikor mogoče še čez zimo zanesljive vire za najvažnejša zelenjadna

plemena. Opustimo pa setev take zelenjavi, od katere potrebujemo le malo sadik in ki zahtevajo za setev zaprto gredo. Jaz na priliko nikoli ne sejem zelene, pora, paradiznikov, paprike, pa tudi ne prav rane solate, cvetače, ranega zelja, novozelandske špinače, glavčastega kapusa. Sadike teh zelenjadnih vrst rajši kupim od zanesljivega vrtnarja.

V lahko sprstjenosti zemlji seme mnogo prej vzkali nego v težki mrzli, ilovnati zemlji. Priporočljivo je torej namakati in nakaliti vsa tista semena, ki nerada in počasno kalijo. To so predvsem: petršlj, korenje, pesa, špinača, motovilca, grah, fižol itd. Ta semena velja namakati v nekoliko mlačni vodi 24 ur. Potem vodo odcedimo — ne mokro! — prstjo. Mešanico pustimo na zmerno toplem kraju, na primer v kuhinji ali zakurjeni sobi, tako dolgo, da kožica počni in se jamejo kazati klice. Tako nato je treba sejati. Če bi bilo za to posej neprimerno vreme, moramo postaviti posode s kalčim semenom nekam na hladno, da se nadaljnji razvoj ustavi, dokler ni prilike za setev.

Mnogo setev se je letos skvarilo, ker je bilo vreme vedno sončno in vroče ter setve niso bile pokrite ali obzence. Na sonce in vlago velja torej paziti.

Petršlj, korenje, pesa, bčrvko, redkvice, čebulo, česen pa tudi grah in bob sejemo po možnosti čim prej na pomlad, to je konec februarja ali vsaj v začetku marca. Ne smemo se pa prenamagati s fižolom, paradizniki in kumarami. Koleraba gre rada v cvet, ako jo sadimo prezgodaj. Rok za setev in saditev najbolj občutljivih zelenjadnih rastlin je srednji maj, ko minejo »ledené močje«.

Skoraj vse zelenjadne rastline dobro uspevajo le na sončnih gredicah. Kakršna del in kolk več! In vendar me je vest o njegov smrti tako pretresla, da sem jo komaj mogel verjeti. To je nekaj čudnega: ti veš, da se bo nekaj neizogibnega zgodilo, a vendar, ko se zgodi, to pretrese in se ti neverjetno! Zaveš se, da si nekaj izgubil, da nekoga ni več. Toda njegova duhovnost je, le ta videz, da ga telesno ni pretrpelo. Čim bližji ti je duhovno bil, tem hujše te zadene.

Hodim z njim po Kapitelskem grču. On sanja o diluvialnem jezeru, k da je segalo prek vse Panonije in se dalje. Mišel mu sega tleče v milijone let nazaj, ko je Triglav stal na dnu morja. Opozarja me na to in eno v naravi, zdaj na to in ono linijo v gorovju, obliki globeli in sestavi na ravnine. Povode me nazaj v pradavne čase, pri tem pa nikdar iz Vidika puščajoč estetske lepote prirode, ki je bila od nekda, je n bo v vsaki formi. Opozori me na bore rastline in njeno borbo za življenje, zdaj na smotno, a obenem arhitektonsko lepo zgradbo dreves — v boju za ravnost. Vse pa tako prijetno in mimogrede, kakor zna to samo on. Opdira na vseh straneh knjige prirode na široko, obenem kaže na njeno vsestransko lepoto.

Vidim ga v Ragovem logu nad Krko. Zre v zeleno vodo, se nappa ob njej lepoti, mišel pa mu uhaja za tisoč let nazaj in mu čara pred očmi delo gorotvornih sil,

kolj senca neugodno vpliva na solato, paradiznike, papriko, kumare, čebulo, na nekatere kapusnice, krompir in špinačo. Senčne lege se mora torej zkušeni vrtnar čim bolj ogibati.

Neizkušeni vrtnarji sejejo navadno pregošto. Ponekod je krivo slabih uspehov tudi pomajkljivo obdelovanje zelenjavi. Ni dovolj, da to alj ono zelenjad enkrat okopamo. Okopavati, se pravi plitvo rahljati zgornjo plast zemlje, bi morali prav za prav za vsakim hujšim nalivom ne glede na plevel. Zelenjad, ki poganja korenine iz stebila in rada poleže, je treba osuti. To velja posebno za grah, paradiznike, zelje, karfiolo in krompir. — Povzeli smo te nauke izkušnega ljubitelja vrta v nadi, da ustrezemo tudi marsikateremu našemu čitatelju, ki si obdeluje košček lastnega ali najetega vrta.

Žive ribe v ledu

Rim, decembra.

Ali je možno konzervirati ribe, ne da bi se jih prej umrtilo? In jih žive prepeljati na trge? Danes ne. Toda, kakor izgleda, bo v bližnji bodočnosti možno tudi to.

Sicer je taka misel tudi danes nekoliko predrzna. Da bi pa bilo kaj takega sploh mogoče, dokazujejo najnovejši poizkusi, ki so jih izvedli v Vrhovnem zdravstvenem zavodu prestolnice.

Poizkusi so zelo zanimivi. V stekleno posodo, ki je polna morske ali sladke vode, polože nekaj rib, ki so najprej zelo živahne in nekaj krat se z glavami zaletajo v steklene stene, ko pa vržejo v posodo najprej nekaj zdrobljenega ledu, ki se hitro stopi, in takoj nato nekaj večjih kosov, ki plavajo na površini, se njihove kretnje vidno umirijo. Potem se ledena skorja zdeboli od površine proti dnu in toplota se bliža ničli. Obenem postanejo ribe negibne, dokler ne obstanejo na dnu. Tudi dihanje, ki je vidno pojemalo, je povsem prenehalo. Riba leze nagajeno na dno, kakor ladja, ki je nasedla ali pa ima več tavora na eni strani kot na drugi.

Do sem je vse razumljivo in enostavno. Toda, evo čudeža. Čez nekaj minut jih potegnemo iz njih ledenega groba in potopi-jo v vodo z navadno toploto. Počasi se obnovi življenje v telesih, ki so v ledu povsem otrdela, oko zaživi in dihalo začne v redu delovati. Ko da bi se zbudile iz hudih sanj, so ribe v začetku tako šibke, da ne morejo niti plavati, kaj kmalu pa si opomorejo od omame in postanejo spet čile. Dve tri pa niso oživle. Niso mogle vzdržati strahu, da bi jih ubila.

Poizkusi so ugotovili, da vse vrste rib niso dovolj odporne in da vse ne vzdrže tak h eksp. rnakov. In tudi, da ne učinkuje na vse enako. Celo primeri iste vrste se med poizkusom obnašajo različno. Za neškodljivo potovanje v kraljestvo mraza in srečno vrnitev je potrebna posebno močna se tava ustroja.

Kako se to skrivno tno vstajanje vrši, se ri povem jasno. Dovoljena pa je trditve, da se vse dogaja, kakor bi ribe padle v nekakšno omrvinčenost ali navidezno smrt, v stanje, da se življenjski organi, čeprav dihalja prenehajo dihati, ne poškodujejo. Posrčilo se je: pravilni v življenje tudi ribe, ki so bile dalj časa subite s mrazom. S potrebnimi opazovanji je bilo doseženo še več. Dosegli pa se še ni posrečilo podaljšati »avid-nzo smrti« preko določene meje. Nastopila je prava smrt.

Na podlagi raziskovanj obstoječih skrivnosti življenja v temperaturi okrog ničle, ni izključeno, da se bo na podlagi dosedanjih poizkusov v bližnji prihodnosti posrečilo ohraniti ribe za dalj časa žive v ledu.

ko so ustvarile razpoko: v njej si je izdolbila ta zelena voda svojo sedanjo strugo.

Vidim ga v železniškem kupeju dolenjca ob ožnu sedeža.

»Meni je vedno od Novega mesta do Ljubljane n nazaj vedno največji užitek. Skozi okno motrim to milo, mehko tercijarno pokrajino in se je ne morem nagledati. Ne razumem ljudi, ki govorijo o doljenškem dojem časa. Meni pa je prav ta vožnja vedno prekratka! To je Seidl, ves, kakršen je bil. — tako različen od drugih navadnih ljudi, tako visoko nad njimi in vendar spet blizu v svojem ljudomilem in ljubeznivem občevanju in kramljanju z njimi! Pavle in jaz sva ga razumela, zato mi je danes po njem tako hudo.

Oni dan pa se mi je zdelo, da se je nekaj zgnilo v prirodi, da je zaselestvo v Ragovem logu nad Krko, da je tudi tiha voda zašumela. Duh najvernejšega sinu prirode se je poslavljalo od nje, šinjal prek Kapitelskega grča, prek polj in livad, prek gozdov in hrbov, prek cele njegove tako ljubljene gorske domovine tja na grebene Kamniških planin, se pomudil ob njihovih skalah, ki jim je zapel poleg alpske fore svojo pesem, splaval preko Julijcev in Zlatenščke ploče na vzhod in zahod, sever in jug... S Pavlom sta si podala roke. Jaz pa sem ostal sam.

Jožep C. Oblak.

ter jih potem nepoškodovane prodajajo oddaljenih trgih.

Preizkuševalci v rimskem zavodu prav zaradi tega znanstveno raziskujejo pojav, da bi mogli ugotoviti poudinosti in ga čim bolj izkoristiti v praktične namene.

Moda in dom

Torbica iz belega blaga

Okolnosti ustvarjajo novo modo. Tako je letošnja zimska sezona porodila svojega najmlajšega otroka: torbico iz blaga. Se-



veda ne gre tu za gladko, dolgočasno torbico iz črne ali temnorjave tkanine, temveč se je moda odločila za torbico iz živobarvnega blaga, ki učinkuje živahno in originalno, da pa je še bolj svojevrstna, jo prejšnjo v prostem ali križastem vzorcu. Torbica, ki jo vidite na naši skici, ima moderno obliko in jo nosimo čez rame kakor pismonoše.

Prešite jopice

Ali bi se radi pokazale, da ste oblečene res po zadnji modi? Dovolj drugih skrbim imamo, boste dejale. Pa recimo, da vas kljub vsemu spet enkrat zagradi želja, da bi zaigrale elegantno damo! Ali veste, kaj pomeni »matelasse«? Matelasse so po francosko naše prešite posteljne odeje, ki so podložene z bato, to besedo pa si je zdaj



izposodila moda za podobno izdelane jopice, telovnike in razno podloženo in prešito okrasje na oblekah. Stvar je povsem preprosta: jopico ali telovnik ali domačo obleko, ki jo zaradi gorkote podložimo z vato, z vatelino ali morda kar z mehko flanelo, prejšnjo v preprostem križastem vzorcu. Saj ni treba, da bi z »matelasse-jem« okrasili povsem novo oblačilo ali da bi si zaradi te nove zamisli na vsak način hotele nabaviti tudi novo obleko... Gotovo imate tudi vi doma staro pol dolgo jopico, preostanele nekdaž tako modernih »paletovje«! Morda najdete tudi kje kos starega krzna ali kar cele krznenne rokave z neuporabnega starega kožuha. Jopico skrajšajte in jo s toplo podlogo vred prešite križem kražem, rokave pa ji dodajte iz krzna! Ne morete si misliti bolj modernega, bolj elegantnega oblačila, ki je obenem tudi toplo — toplo kakor cel kožušek. Jopico vam predložuje naša skica na prvem mestu, v desnem kotu zgoraj pa najdete prešit telovnik. Za takšen telovnik potrebujete zelo malo živobarvnega žameta ali cenenege umetnega satina, potrebujete pa seveda tudi nekoliko vatelina, ki ga priskrbite na sprednji del v znanem križastem vzorcu. Če izdelate telovnik iz blaga živorodeč, živomoder ali strupeno zelene barve, ga boste lahko nosile k vsem temnim zimskim oblekam in krilom.

Mlad odvetnik je odprl svojo pisarno. Čakal je klientov, toda nobenega ni hotelo biti. Zato je začel preganjati čas s tem, da je hodil na sodišče poslušat razprave. Nekoga dne pa prihitel njegov sluga in mu pove, da čaka v pisarni prvi klient.

Odvetnik je skočil pokoncu in začel teči po stopnicah. Toda sluga je zaklical za njim:

»Saj ni treba tako hiteti, gospod odvetnik! Zaklenil sem ga v pisarno...«

Jaka je v gozdu zagledal moža, ki si je polagal zanko okrog trebuha, drugi konec vrvi je bil privezan na vejo. Jaka je vprašal:

»Kaj pa delate tu, človek božji?«
»Saj vendar vidite, obesiti se hočem!«
»Obesiti? Ne, no, kdo bi kaj takšnega!... Sicer pa, če se hočete obesiti, morate položiti zanko vendar okrog vratu!«
»To sem že poskusil, pa nisem mogel dihati!«

Pepe je zagledal na cesti moža, ki je hropeč, nosil težko stojno uro na hrbtu. Stopil je k njemu, mu pokazal svojo zapestno urico in dejal:

»Takšno si morate nabaviti!«

Kronika

* **Genovskij nadškof pri papežu.** Papež je sprejel v zasebni javni audienci genovskega nadškofa kardinala Boetto, ki mu je poročal o zadevah svoje škofije in mu je opisal tudi škodo, povzročeno po zadnjih letalskih napadih. Ob slogoju je papež naročil kardinalu Boetto, naj sporoči genovskim vernikom njegovo očetovsko sočutje in papeški blagoslov.

* **Nov član papeške znanstvene akademije.** Kakor poročajo iz Rima, je papež pozval na mesto pokojnega akademika Edwarda Branleya, ki je bil po rodu Francoz, direktorja laboratorija za organsko kemijo na švicarski univerzi v Curhu, profesorja Ružičke. Profesor Ružička, ki je tudi med nami znan, ter je bil leta 1939. za svoje izsledke nagrajen z Nobelovo nagrado, je zdaj star 55 let. Rodil se je na Hrvaškem, študiral je v Nemčiji, ter je leta 1917. sprejel docenturo na univerzi v Curhu, kjer je predaval organsko kemijo.

* **Smrt italijanskega senatorja.** V Nicastru je umrl senator odvetnik Salvatore Renda, ki je bil član parlamenta od leta 1913 dalje. Leta 1921. je bil tajnik parlamenta in je tuzval na mesto celih osem let. Bil je tudi župan nicastrske občine.

* **Smrt treh viteзов železnega križa.** V bojih v Afriki je padel stotnik Oto Stiefelmayer, poveljnik čete v odloplnem polku. Z viteškim križcem je bil odlikovan v znak priznanja za hrabrost pri zavzetju Tobruka. Na vzhodni fronti je konec oktobra preminil major Kusatz, poveljnik oddelka izvidniških letal. — Dne 26. novembra je podlegel poškodbam poveljnik čete v nekem grenadirskem polku stotnik Alfred Mues.

* **Smrt francoskega kiparja.** V Rogesu je umrl francoski kipar Denys Puech, ki je bil več let direktor Francoske akademije v Rimu.

* **Smrt znanega tenorista.** V starosti 67 let je v A. coli umrl italijanski tenorist Luigi Marini, ki je nastopal na najpomembnejših italijanskih in tujih odrih. Na Metropolitanku je bil poklican kot naslednik Carusa.

* **Zaplenba patentov v Ameriki.** Z odredbo predsednika Roosevelta so bili prav tako kakor v prvi svetovni vojni tudi tokrat zaplenjeni patenti tistih držav, s katerimi je Washington v vojni. Na ta način je bilo več kakor 50 patentov odtegnjenih državljanom onih sil.

* **Slovesnost dneva zmage v Seani.** V petek je bila v Seani blizu Trista cerkve. Na slovesnost za dan zmage. Maše se je udeležila posebna fašistična delegacija, službo božjo pa je daroval vojaški kaplan don Virgilio, ki je imel na fašiste, vojake in civiliste nagovor o Bogu, domovini in družini v borbi proti boljševizmu. Cerkve

ne slovesnosti se je udeležilo posebno mnogo predstavnikov vojaških oblasti.

* **Tudi v Tolminu so proslavili »Dan svetlobe«.** Imeli so slovesno mašo, med katero je vojaški kaplan Giuseppe Bruni imel nagovor na fašiste, vojake in civiliste. Tolmino je bil okrašen z zastavami.

* **Vzajemnost v vojni.** Združenje fašistov v Ferrari je sprejelo v svojo oskrbo okrog 200 otrok iz Genove, ki so jih meščani vzeli pod svojo gostoljubno streho. To so ponudili genovskim otrokom tudi mnogi delavske družine.

* **Letošnje Vodnikove knjige izidejo te dni.** Za 16 lir članarine in 1 ali 2 lire odpravnine prejmejo člani Vodnikove družbe lepo ilustrirano Vodnikovo pratio 1943 in imenitno odlično pripovedovano povest »Na novinah« znanega pisatelja Janka Kača. Sežite brž po teh dveh zanimivih knjigah!

* **Delovni kolektor za vrt in sadovnjak** je sestavljen znani strokovnjak nadzornik Andrej Skulj. Kolektor je pravkar izšla knjigarna Tiskovne zadruge. Ni dvoma, da bodo številni ljubljanci in ljubljankice, ki z vneto odločenostjo svoje vrtnice, segli po tem kolektorju, ki jim bo vse prihodnje leto najzanesljivejši priročnik pri opravljanju del. Kolektor obsega 20 strani in je skrajno poceni, da si ga lahko kupi prav sleherni vrtnar. Učinek jednato in poljudno napisanih navodil za vsak mesec je tem boljši, ker je kolektor opremljen s številnimi slikami in risbami.

* **Tri dni je ležala mrtva doma.** V Trieste, Via Mazzini št. 14, je živela 7letna slarka Luigia Moggioli. Še nekaj časa je bolehalo, zadnje dni pa je sploh ni bilo na izprehodu. Soseče so se začeli zanimati, kaj je z njo. Odprli so stanovanje, podkrali komiso, in ta je našla srtko mrtvico v postelji. Zbiravnik je dognal, da leži starka v tem stanju najmanj že tri dni. Najbrže jo je zadela srčna kap.

* **Velika tatvina v vlaku.** Luiza Cossato iz Turina, ki se je peljala iz Rapalla proti Quindiu, je doživela na vozniki hudo razočaranje. Ko je hotela izstopiti na končni postaji, je opazila, da ji je med vožnjo po rivieru zmanjkal kovček, v katerem je imela dragocen kožuhovinarstvom ovratnik, srebrno in denar, vse skupaj vredno 40.000 lir. Prijavila je tatvino policiji, za storilec pa ni sledu.

* **Zrtve potresa v Anatoliji.** Po najnovejših podatkih je zahteval zadnji potres v Anatoliji 12 mrtvih. Poškodovanih pa je 600 hiš. Približno 1000 ljudi je brez strehe.

* **Rokopisi Nicole Tomasea.** Narodni knjižnici v Firenzi se je s posredovanjem naučnega ministrstva v Rimu posrečilo pridobiti važen skupek rokopisov pisatelja Nicole Tomasea. Knjižni zaklad so priključili rokopisni zbirki imenovanega zavoda, kjer bodo rokopisi posiljal na razpolago interesentom.

Družba »EMONA«

obvešča interese

za nakup mestnih hiš in zemljišč ter kmečkih posestev,

da se lahko obrnejo za informacije

v LJUBLJANI, na urad družbe v palači Bata;

v KOČEVJU, na urad družbe v Kočevju;

v NOVEM MESTU, na g. dr. Mile Jenko v Režkovi ul. št. 5;

v ČRNOMLJU šte. 18 na g. Šinkovca Franja.

IZ LJUBLJANE

Redno delo mestne uprave

Ljubljana, 12. decembra.

Prejšnji teden sta imela župan general Leon Rupnik in podžupan comm. dr. Savator Tranchida redne seje z načelniki in vodji vseh mestnih uradov, podjetij in zavodov. Načelniki so poročali podrobno o vseh tekočih zadevah in tudi predlagali, kako bi bilo mogoče rešiti najnujnejše zadeve, da ne zastane redni napredek mesta in bi bilo ustrezno vsem slojem prebivalstva. Prav posebno je bilo seveda prereševanje vprašanja preskrbe prebivalstva in pri tem ugotovljeno, da je Ljubljana n. pr. s kurivom založena veliko bolje kot smo mogli pričakovati. Racionirana živila prebivalstva redno dobiva in tudi prizadevanja za večji dovoz živil z dežele so imela uspeh, da je na živilskem trgu že več kmetov s svojimi pridelki.

Da pa meščani sami pridelajo čim več za prehrano potrebne zelenjave in povrtnine, to letos mestna občina razdelila majhno premožnost slojem še več svojih zemljišč kot so jih obdelovali sedaj in bo tako spet povečala ljubljanske vojne vrtove. Zaradi splošnih razmer, ki se najbolj odražajo v osnutkih za proučitev leta 1943, seveda ni mogoče večjih investicij za javna dela, pač je pa s proračunom zajamčeno vse najnujnejše in najpotrebnejše, da ne bo zastajal redni napredek mesta. Župan in podžupan sta z zadovoljnostjo ugotovila nemoten in redno poslovanje vseh uradov, podjetij in zavodov ter izrekla uslužbenstvu priznanje, ker navzlic težkim časom brez zastankov zmagajo vedno večje in težje nove naloge. V splošnem so konference pokazale, da ljubljansko prebivalstvo z zaupanjem podpira prizadevanja mestne uprave za splošno blaginjo, saj je prebrčano, da redno poslovanje mestne uprave dokazuje vsa stranska skrb in resno prizadevanje županstva za korist vsega prebivalstva.

u— **Sedemdesetletnico** praznuje današnje nedeljo gospod Alojz Peterlin, rojen v Kamniku l. 1872, znan pod pesniškim imenom Batog. Okrog l. 1890. je pričel svoje pesmi v »Ljubljanskem Zvonu« in so mu zlasti »Rispeti« prinesli lepo ime. Pred nekaj leti je izdal svojo pesniško zbirko »Pot pod goro«, v kateri se odlikujejo koroski in prekmurjski motivi po lepih mislih. Jubilat se bavi tudi z dramatik in je l. 1932. uprizorila čitalnica v Kamniku njegovo igr »Sonce«, o kateri se je izrekla kritika s polnim priznanjem. Gospodu slavljencu, ki uživa svoj pokoj v Smartnem ob Savi po delu in uspehu bogatih letih, želimo še mnogo veselja in sreče. Ad multos annos!

GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 13. decembra: ob 15.: Hamlet Izven

Ponedeljek, 14. decembra: zaprto

Torek, 15. decembra: ob 16.30: Gradbenik Solnes. Red Terek

Sreda, 16. decembra: ob 16.30: Primer dr. Hirna. Red A.

Četrtek, 17. decembra: ob 16.30: Oče. Premiera. Red premierski.

Petek, 18. decembra: ob 15.: Saloma. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

OPERA

Nedelja, 13. decembra: ob 10.30: Angel z avtom. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Ob 16.: Slepa miš. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ponedeljek, 14. decembra: zaprto

Torek, 15. decembra: ob 16. uri: Slepa miš. Opereta. Red B.

Sreda, 16. decembra: ob 16.: Thals. Red Sreda

Nova mladinska knjiga

Svatba MIŠKE MIKI

Pravkar je izšla v založbi Narodne tiskarne ljubka otroška povest znanega bolgarskega pisatelja Nikolaja Fola »Svatba miške Mike« s Piratovimi ilustracijami. Zgodba o prelepi



kitajski kraljini in o pogumnem kraljeviču Omarju, ki je bil ubil srno gozdne vile in se je zato moral kruto pokoriti, je tako zanimivo in prirčno napisana, da jo bodo naši otroci brali z največjim užikom. Kraljevič Omar mora ubiti strašnega zmaja, da bo rešen svojega prekletstva. Njegova usoda, ki je usoda miške Mike, njegovi boji in uspehi, spletke in dogodivščine na kitajskem dvoru pred tisoč in tisoč leti — to je že cel roman v obliki pravljice. Okusno opremljena v polplatno vezana knjiga je zelo poceni in stane samo

10 lir

Župnik Janko Barle

(Ob njegovem 67. rojstnem dnevu)

Današnje nedeljo obhaja priljubljeni šentjakovski župnik gospod Janko Barle 67. obletnico rojstva. Zgledni duhovni pastir, ki si je stekel velike zasluge za proslavo svoje fare in ki uživa ugled ne le pri svojih župljanih, ampak splošno med nami, je izšel iz trdne kmečke hiše pri Zarniku v Srednji vasi blizu Senčurja. Študiral je v Kranju in Ljubljani, kjer je po maturi stopil v bogoslovje ter je bil l. 1899 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Kranjski gori, Trzinu in Kranju ter eno leto pri Sv. Jakobu v Ljubljani, l. 1909. pa je bil imenovan za župnika te velike in sloveče ljubljanske župnije.

Za 40-letnico svojega mašniškega posvečenja in obenem 30-letnico župnikovanja je g. Janko Barle nabavil v št. Vidu nove zvonove za starinsko, zdaj prenovljeno cerkveno sv. Florijana. Poleg tega je poskrbel za umetniško obnovo notranjine farne cerkve sv. Jakoba.

Šentjakovski okraj spada po pravici med najlepše predele Ljubljane. Načrt za preureditev je izvršen po zamisli arhitekta Plečnika. Po zaslugi župnika Barleta je bila šentjakovska župna cerkev tako prenovljena, da je njena zunanost kar monumentalna. Toda pravi umetnostni pomen daje cerkvi šele njena notranja ureitev. Cerkev krasijo stare podobe. Na glavnem oltarju in na stropnih slikah lahko občudujemo nesmrtna dela velikega umetnika Jurja Subica.

Šentjakovska četrt s svojo okolico spaja stari pravilni čas z moderno dobo in ne slovi zaman za enega najsirovejših kotičkov Ljubljane. Nemalo zaslug za vso to lepoto si je stekel ravno župnik Janko Barle. Zadnja leta mu je sicer bolezen nekoliko zagnila življenje, ker ga je privzela deloma na sobo in posteljo. Duševno pa je šentjakovski župnik vder in čil. Želimo mu še mnogo zdravih let!

P. G. Wodehouse:

PODIJETNI SAM

Humorističen roman

Amyji je to zadostovalo. Ljubša bi ji bila kakopak tovaršija drugega psa; ker pa psa ni bilo, je utegnila biti tudi prijazna mačka dober nadomestek.

Maček je imela strastno rada. Pri nepozabnem »Modrem sidru« so jih imeli sedem, in vse so bile njene prijateljice zaradi kosmatega kožuha, s katerim so se igrale, in zaradi kosatega repa, ki jim je bil od zore do mraka predmet lova in norčij.

S čvrstim zagonom težkih nog se je pognala čez plot ter ljubko in lahkonotno padla na ono stran, kakor bi se prevačilo pol tone premoga, nato pa z najboljšimi nameni stekla proti mački. Toda lepa živalca je bila plašna kakor vse mlade stvari; naglo in prestrašeno je pogledala okrog sebe, v blazni grozi preskočila plot in prhnila na spodnje veje drevesa, ki ga je bil Hash Todhunter nedavno tega zlorabil za svoje vaje v trubadurski umetnosti.

Amy je skočila pod drevo in osuplo pogledala kvišku. Ni ji šlo v glavo, čemu ta beg. S psi je pač takisto kakor z večino ljudi, ki se jim upira priznati odurnost svoje podobe; in psica ni niti od daleč odurna, da je baš njena vnanost pripravila mačko v strah. Na žalost pa ne moreš biti kdo ve kako ljubeč, če imaš »airedale« za očeta in »veliko labradorko« za mater, in mačica, ki je oprezala z drevesa, si je kar čestitala, da je ušla taki strašni

nevarnosti, ter plezala — previdnost je božja mast — više in više.

Prav tedaj se je Kay vrnila na vrt. »Ohej, lepi pesek,« je malce začudeno vzkliknila, »katera dobra sapica te je prinesla?«

Amy je bila videti presrečna, ko je zagledala dekle. V svoji kratkovidnosti je imela Kayo za hčer krmarja pri »Modrem sidru«, ki ji je skoraj vsak dan pripravljala kosilo. Obrnila je drevesu hrbet in planila k nji. Kay, ki je imela že izizza otroških let posebno ljubezen do psov in se jim je znala priključiti, jo je kar najtopleje pozdravila, in Hash, ki je s kuhinjskega okna videl psičin skok čez plot ter v silnem strahu pritekel za njo, ni mogel verjeti svojim očem. Njegova imenitna čuvajka je ležala na hrbtu in navdušeno brala z nogami, gospodična pa jo je prijateljsko čehljala po prsih.

»Upam, da vas moja živina ni prestrašila,« je rekel mladenki in viteški zrasel izza plotu.

Kay je vzdignila glavo in videla, da jo tako pgovarja človek, ki jo je še nedavno tega ojezikaval iz zelenih višav. Ker pa se je bil od tistih dveh zarolil v svetorazselskem okolju, ga ni mogla smatrati za tujca, ampak kvečjemu za nekakšnega oddaljenega družinskega člana. Zato se mu je ljubezenivo nasmešnila, čeprav ji ni šlo v glavo, kako se je mogla Klara zatrkati v tolikan nemikavno prikazen.

»Ne, ne, hvala,« je odgovorila. »Vaš je, kaj ne?«

»Vaša« bi morali reči, gospodična,« jo je Hash opomnil.

»Torej je psica? — Lepa žival!«

»Da, gospodična,« je še dokaj ponosno odvrnil Hash.

»Upam, da ne bo plašila moje mačice,« je rekla

Kay in v skrbih pogledala okrog sebe. »Tu neke mora biti. Zdi se mi, da jo slišim, kako mijavka.«

Tudi Amy je slišala mijavkanje, in ker je še vedno upala, da se ji posreči skleniti pošteno prijateljsko pogodbo, je znova odkakljala pod prelo in se vzpela na zadnje noge, kakor da hoče splezati nanj.

Čeprav ji je manjkalo do najnižje veje vsaj trideset pednjev, je to vendar zadostovalo, da je mačica, ki ves čas ni odtrgala oči od nje, jadno šinila prav v vrh drevesa.

»Oh!« je vzkliknila Kay, ki je zdaj mahoma spoznala položaj.

Tudi Hash se je bil zavedel položaja, in ker je bil bolj mož dejanja kot človek praznih besed, je neutegoma preskočil plot ter zgrabil Amyjo za zadnje noge. Psica, že drugič zadeta v svojih ženskih čustvih, se je dala razočarana odvesti na domači vrt in je ostala tam, s šapami na plotu in z žalostnim očitkom v očeh.

Takega ravnanja ni bila nikoli vajena, kajti pri »Modrem sidru« so jo imeli vsi radi; zato se ji je zdela, da je padla v roke največjim surovinam tega sveta.

Svojemu nezadovoljstvu je dala duška s tem, da je potro strela glavo in takisto zamolilo in žalostno zatulila kakor prekomornik, ki ga zajame megle. Mačica je že ugibala, ali se ne bi kazalo vrniti; ko pa je začula ta glas, se je spet umaknila na višjo vejo.

»Kaj nam je storiti?« je vprašalo dekle.

»Tiho!« je Hash zarjovel. »Ne vi, gospodična,« je nadaljeval s prijaznejšim glasom, »to prekleto kuzlo mislim.« Pobral je grudo prsti in jo vrgel v žival, ki je zamišljeno nagrbancila čelo, ne da bi se ga

u— **Nova grobova.** V cvetu mladosti je preminul v Padovi cand. med. g. Franci Buh. Za njim žalujejo oče, mati, sestre, zaročenka in drugo sorodstvo. Truplo pokojnika bo pripeljano v Ljubljano in bo dan pogreba objavljen pozneje. — Po kratki težki bolezni je preminil inspektor državnih železnic v pčkoju g. Franc Potocnik. K večjemu počitku ga bodo spremili v nedeljo ob 15. iz kapelice sv. Krištofa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokopnima naj bo ohranjen blag spomin. Svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Diploma.** Na filozofski fakulteti v Ljubljani je bila diplomirana gđe. Elida Teran.

u— **Nova slika.** V Selenburgovi ulici je v izložbi trvdke g. Metke Lazarjeve razstavljena slika naše priljubljene pesnikice-pisateljice gospe Mare Tavčarjeve. delo akad. slikarja Božidara Jakca.

u— **God sv. Lucije.** zaščitnice oči, praznujemo danes. Svetnici se pripravljamo za najdražje, kar imamo. za vid. God sv. Lucije pa je pomemben tudi zaradi tega ker se začne po ljudskem mnenju z njenim godom daljšati dan. Furlani so skovali na račun svetnice pregovor, ki se v prevodu glasi: Od sv. Lucije do božice se dan podaljša za korak petiča. Pri nam mine ta dan skoraj povsem neopažen. Drugod pa se ga vsi vnaprej veselijo, ker vidijo v njem znanilca daljših dni. V resnici pa se dan od sv. Lucije dalje še ne daljša, temveč za nekaj sekund celo skrajša.

u— **Drž. ženka obrtna šola** na tehniški srednji šoli v Ljubljani prične s poukom v torek, dne 15. decembra ob 8. uri. Navedenega dne naj se zbere učence v učilnicah ženske obrtne šole (vhod Gorupova ulica št. 10, pritičje, desno).

u— **Šolske konference** so minule. Starši, ki hočejo, da se bodo njih otroci — gimnazijci, trgovska šola in akademija ljudska šola — stalno učili pod nadzorstvom v toplih prostorih (razlaga, izpraševanje, poprava nalog itd.), naj jih vpišejo v Korporetirji, Mestni trg 17/L. Važno tudi za dijake, ki se vozijo in privatiste.

u— **Vedno več megle.** V petek smo se še precej zgodaj dopoldne izbavili iz goste megle in smo imeli spet krasen dan. Megla pa je kakor po navadi nastopila spet večer in je bila večeraj jutraj tako gosta, da se je obdržala še vse dopoldne in ni dala soncu pogledati v Ljubljano. Barometer je nekoliko padel, vendar se še vedno drži nad povprečjem (764 mm). Mraz je le nekoliko odjeden. Medtem, ko smo imeli v petek jutraj —4.3° C in se je čez dan ozračje ogrelo na 6° C, smo v soboto jutraj zabeležili —3.2° C. Vsako jutro je slana. Ker traja mraz že precej časa, postaja tem občutljivejši, četudi kak dan nekoliko odjenja.

u— **Učite se strojeplja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepljski tečaj prične dne 14. in 15. decembra. Pouk po najuspešnejši desetstinski učni metodi. Specialna strojepljska šola: Največja moderna strojepljska, stroji raznovrstnih sistemov. Učnina zmerja. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake inje posebni oddelek. Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Dobranska cesta 15.

u— **Dirigent Drago Mario Sijancec**, ki je eden najboljših in najbolj agilnih naših dirigentov, ima velike zasluge za letošnje simfonične koncerte, ki so tako močno poživeli naše koncertno življenje, kakor še nikdar v poslednjih letih. Posebno velik uspeh je imel s III. simfoničnim koncertom, ki se bo na vsesestransko željo ponovil jutri, v ponedeljek ob 18. uri v veliki unijski dvorani. Tudi pri ponovitvi bo izvajal Griegov Koncert za klavir in orkester naš najodličnejši pianist prof. Anton Trost. V ostalem so na sporedu še: Rossini, Lajovic in Dvořak. Občinstvo opozarjamo, da bo začetek točno ob 18. uri. Predprolaja vstopnice pa je v Knjižarni Glasbene Matice, ter se dobe vstopnice še po vseh cenah.

u— **Vodstvo na razstavi Mušič**—Sedež—Zonič bo imel danes v nedeljo dopoldne ob 11. uri umetnostni zgodovinar prof. Franjo Sijancec.

u— **Dramatsko-igralski tečaj.** Interesentje(inje), ki so prišli po informacije, naj se v važni stvari zgledajo še ta teden. Ostale opozarjamo, da z igralske šole pričnemo 15. t. m. Pouk popola (izgovarjaval, sminkanje, recitacija, deklamacije, dramatika, režija, scenografija, jeziki itd.). Revnejši popust. Prijavljanje dnevno Mestni trg 17/L.

u— **V galeriji Obersnel** razstavlja Franc Pavlovce svoja letanja dela, ki vzbujajo izredno pozornost med ljubitelji naše umetnosti. Slikar je tokrat izbral svoje motive iz našega Posavja ter je kot priznan krajinar pokazal na platnu vso očarljivost tega dela naše oklice, tako v vaseh kot tudi v krajini. Razstava je odprta dnevno od 10—17. Opozarjamo občinstvo, naj ne zamudi prilike in si ogleda razstavo.

u— **Razstavo lepe knjige** priredi v nedeljo, 13. decembra, Ljudska knjigarna v svoji prodajalni Pred škofijo št. 5. Razstava

u— **Podpornimo društvo za gluho-muho mladino** je daroval g. Anton Koritnik, Ljubljana, Bleiweisova 2, namesto venca blagopokojni gospe Mariji Pauer iz Ljubljane, Sv. Petra c. 150 lir. Prisrčna hvala!

u— **Lepo, koristno in ceneno božično darilo** bodo letošnje Vodnikove knjige (povest Janka Kača »Na novinah« in Vodnikova pratika 1943). Prijavite se takoj pri sarni Vodnikove družbe, Puceljova 5-I, poslojce Narodne tiskarne, ali pa Tiskovni zadruzi v Selenburgovi ulici. Učiteljski knjigarni v Franciškanski ulici in Sentjakovski knjižnici na Kongresnem trgu!

u— **Nesreče.** V četrtek in petek so sprejeli v ljubljansko bolnišnico spet več nesrečencev. S hrasta je padel in se hudo notranje poškodoval 15letni posestnik sin Karel Potokar iz Višnje gore. 42letni progovni delavec Janez Miklavčič z Vrhnike ima poškodovano desnico. Kazalec dence si je poškodovala 29letna žena kleparja Danica Dergančeva iz Ljubljane. Stana Milanovičeva, 31 letna žena trgovskega potnika iz Ljubljane, je padla in si poškodovala levo nogo. Z obema zlomljenima nogama so pripeljali v bolnišnico 11letnega sina posestnika Ivana Anžiča iz Dobrunj. Nanj se je zvrnilo posekano drevo.

GOSPODJE, POZOR!

KLOBUČARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov.

Se priporoča RUDOLF PAJK, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta 12. Nasproti hotela Union.

